

# TIDEVARVET

## Vad har hänt?

**T**ANDSTICKORNAS ÖVERFLYT-  
TANDE till Jönköping såg ett slag  
hotat ut. En resolut kokerska, fröken  
Lydia Backman, som avflyttat från Jön-  
köping, överklagade Jönköpings stads-  
fullmäktiges skatteindrivningsbudande.  
Men inför utsikten att aldrig mer få nå-  
got jobb i Jönköping, tog hon först till-  
baka sina klagomål och fick sedan fjor-  
ton dagars tjänstledighet på grund av  
nervöst sammanbrott. Vad hade min son  
på galejan då göra!

Varför skall kvinnor på detta sätt låta  
lura sig att lägga sig i dem ovidkomman-  
de angelägenheter, som de inte genom-  
skådar, antingen det gäller att begära nåd  
för en f. d. fästman eller att överklaga  
ett stadsfullmäktigsbeslut, mot ett under-  
ligt löfte om privat skattefrihet.

**S**KATTEBETALARNAS FLYKTAR från  
Stockholm. Herrar och damer med  
storkapital bakom sig beger sig till  
grannkommunerna, där det är lägre skatt.  
Sedan man länge åtnjutit Stockholms  
osvavidrigt låga skatter, lämnar man vid  
första anrop alla de andra ått sitt öde,  
som inte har samma egendomsmöjligheter  
till skatteflykt. Herr Marcus Wallenberg  
kan lugnt bedriva sin bankverksamhet i  
Stockholm som förut med samma utbyte,  
men hans ägandes egendom på Lovö möj-  
liggör mantalsskrivning på denna ö. Herr  
Kvarnzelius kan naturligtvis kvarbliva i  
riksdagsort och kommittéer och låta  
mantalsskriva sig i det skattefria Örså  
och många är de, som själva väljer att  
följa de värda herrarnas exempel. Men  
en god medborgaranda utvisar det inga-  
lunda. Hela det skattebetalande Neder-  
Torneå med sina 37:50 i skatt kunde väl  
också vilja se sig om efter en utflyttnings-  
ort.

**R**EGERINGEN HAR I GÅNGSATT en  
enqubete inom näringslivet för att  
från ämbetsverk samt arbetsgivare- och  
arbetarorganisationer införda svar på  
frågor, angående vilken verkan en eventu-  
ellt fyrtyotiomningsvecka skulle kunna  
medföra. Som bekant har Internationella  
Arbetsbyråen i Genève beslutat upptaga  
denna fråga vid nästa års ordinarie samsam-  
manträde.

**E**TTHUDRAFRTIO MILJONERS  
BUDGETBRIST är den uppen-  
deväckande nyhet, som riksräkenskaps-  
verkets kalkyler låter förmoda. Minska-  
de inkomster för statsverket på inkomst-  
skatt, tullar och järnvägar med samman-  
lagt 65 miljoner kronor å ena sidan —  
å den andra ökade utgifter och under-  
skott i den löpande budgeten.

**F**INLANDS NYA REGERING är ut-  
nämnd med framstegspartiets man,  
professor Kivimäki som statsminister.

**V**ERSAILLESTRAKTENS FEMTE  
DEL, vilken gällde Tysklands  
tvångsavrustning, är från och med den  
11 december 1932 utplånad, då principen  
om likabehandling för Tyskland nu fast-  
slagits av stormakterna. Detta är otvivel-  
aktigt en politisk seger för den nye  
tyske rikskanslern.

Regeringarna i Frankrike, England,  
Tyskland och Italien är beredda att till-  
sammans med alla andra europeiska stater  
bekräfta, att de under inga omständigheter  
kommer att försöka att med våld  
lösa konflikter mellan de fördragsslutande  
parterna. Detta skall icke föregripa  
en närmare diskussion om trygghetsfrågan.

De förut nämnda fyra staterna jämte

## Ada Nilsson:

### Den svenska läkarkåren och dess sociala ansvar.

**D**en äldre svenska läkargenerationen  
ärvde från sina föregångare ett  
snart sagt obegränsat förtroende från  
allmänhetens sida. Man var förvissad om  
icke endast de svenska läkarnes höga  
kunskapsnivå och praktiska duglighet  
utan man hade även en bergfast tro på  
deras starka ansvarskänsla och sociala  
patos. Det var ett äry som förpliktade,  
men trots sena tiders glänsande veten-  
skapliga utveckling stiger ur medvetan-  
dets djup en misstänksam fråga: Är arvet  
ej förspillt?

Varje generation måste lösa sina stora  
sociala frågor i ljuset av sin tids kunskaps-  
per och sin moraliska åskådning. Vår  
tid har på ett alldeles särskilt sätt fått  
att brottas med de sexuella problemen.  
En allvarig sexualvetenskap har under  
det sista årtiondet upplömlustrat, sedan  
man väl frigjort sig från tanken att  
sexualiteten i och för sig skulle utgöra  
något skamligt eller syndigt. Då många  
av konstlives problem hava en enorm  
betydelse även för samhället är det nödvän-  
digt att en större allmänhet får bekväm  
tillgång till vissa moderna sexualveten-  
skapliga resultat. Detta framhålls även  
med skärpa av professor Ivar Broman i  
föreläsa till hans nyutkomna bok — i

(Forts. å sid. 7.)

## Krigsskulderna till Amerika vållar Herriots fall.

**E**n uppenbar väckande vändning har  
inträtt i den amerikanska krigs-  
skuldsfrågan. Amerika visade föga för-  
ståelse för de europeiska makternas an-  
hållan om uppskov med betalandet, och  
amerikanska utrikesministern förklarade  
att avgränsat låg hos kongressen, varför  
regeringen intet kunde göra.  
MacDonald avlät då en not, där han på  
förhand fastslog att den betalning  
England komme att göra betraktades så-  
som förskott på en slutsumma, vilken  
England hoppades snart få reglerad.  
Amerika telegraferade ögonblickligen

svaret, att det inte kunde mottaga be-  
talingen med reservation. Detta hade  
ett ödesdigert inflytande på den franska  
situationen, och Herriot ivrigt besvor  
fämpren att inte isolera Frankrike  
utan handta i samförstånd med Eng-  
land. Efter fjorton timmars debatt  
störtades Herriot med stor majoritet.  
För första gången har franska republi-  
ken inställt sina betalningar.

Belgien och Polen vågra likaledes att  
betala och Hoover anses komma att  
rikta ett särskilt budskap till kongres-  
sen med förslag till ny undersökning.

Förenta staterna uttalar sig för en ome-  
delbar väsentlig nedrustning, som i en  
framtid ytterligare skall fullföljas. Och  
Tyskland ämnar delta i nedrustnings-  
konferensen.

**Ä**NU EN GANG STAR NATIO-  
NERNAS FÖRBUND inför ett jät-  
teprov, den manuskriptsfrågan. Japan  
blir farlig för Nationernas förbunds pre-  
stige. Och det har vunnit en seger, då  
de mindre staternas förslag att N. F. skulle  
uttala sig fördomande om Japans hand-  
lingsätt, hänvisats till nittonmannakom-  
missionen för kompromisshandling, vilken  
säkerligen kommer att visa hur svårt  
det är för Nationernas förbund att mot  
den internationella kapitalistiska imperi-  
alismen verka för freden. Nationernas  
förbund har förut stått inför svåra prov,  
t. ex. Korfuaflären, men där var dock si-  
tuationen enklare än nu. Japan har för  
det första ställt Nationernas förbund in-  
för ett fullbordat faktum, det har tagit  
Manchuriet, och både England och Frank-  
rike har svårt att ta så starkt avstånd  
ifrån Japans handlingssätt, då de själva  
icke har något emot att spela samma  
imperialistiska spel, ävenledes i Kina. Det  
är inte Nationernas förbund, utan de  
utanför detsamma stående Amerikas För-  
enta stater som kraftigt uppträtt för  
fredens bevarande.

Veckovisningen

## Helge Heerberger:

### General von Schleicher.

**O**m en enda sak har så gott som hela  
tyska folket kunnat ena sig: att  
Papen måste bort. Och denna eniga folk-  
vilja vågade eller ville Hindenburg (och  
Schleicher) inte längre trotsa — rikskans-  
lern, som ämnade stanna i fyra år, fick  
gå efter sex månader. Under dessa må-  
nader har arbetslösheten ständigt ökat,  
nöden stigit till en outhärdlig grad och  
de tyska arbetarna, också de ännu social-  
demokratiska, blivit statens fiender. Inte  
ett enda av de stolta löfften Papen avgav  
vid sin start, har han kunnat infria. Då  
han nu slutligen går, lämnar han ett kaos  
efter sig. Självt tycks han inte vara med-  
veten härom — vid sin avgång tackade  
han i en offentlig kungörelse »dem, som  
understött honom i hans arbete att skapa  
en autoritär statsstyrelse och skaffa bröd  
och arbete åt alla». Personer, som fått  
bröd och arbete av herr von Papen, efter-  
lysa, och hans autoritära statsstyrelse  
har som sagt ant heli folket i en sam-  
fäll opposition. Men herr von Papen av-  
tågade från arenan lika självalbeten som  
han beträtt den.

Efter demissionen följde en regerings-  
kris, så långvarig, att den väl knappast  
haft sin like.

På Hindenburgs fråga, om han trodde  
sig kunna få till stånd en parlamentarisk  
regering, svarade Hitler, att det trodde  
han visst. I själva verket skulle han nog  
inte ha kunnat det, också om han velat.

(Forts. å sid. 8.)

## Elin Wägner:

### Kampen för en livsåskådning.

**S**verige har genomgått en kris, sin speci-  
ella nyans av världskrisen. Att läsa ut  
och värdera dess verkan på den litterära  
mentaliteten är omöjligt för den som icke  
kunnat hålla sig i bredd med författarna  
och förläggarnas snabba takt.

Men tar man som stickprov en sådan  
bok som Gunnar Beskows *Biologi och  
livsåskådning* och lägger den för jäm-  
relses skull bredvid *Sten Selanders* snab-  
ba genomplöjning av de moderna proble-  
men i boken »Modernt skall man finna  
en lovande vilja att undersöka vår stäl-  
ning i tiden, att söka en linje genom kaos  
och ur kaos och söka nya värderingar,  
vilka nå lite längre än de som sätts på  
den dagliga litterära kulturella och poli-  
tiska börsnoteringar.

Med ett ord, man är ute på »jakt efter  
en livsåskådning» för att nu låna titeln  
från Olle Holmbergs nya essaysamling, en  
bok, där han bland annat lägger de senaste  
årtiondernas litterära historia un-  
der ett historiskt perspektiv och påvisar  
sammanslagning som ingen författare hinner  
tänka på eller fatta medan man lever och  
skriver som bäst.

Det blir mig inte gärna möjligt att  
uttala mig i Tidevarvet om svenska  
böcker och svenskt kulturliv utan att av

sig självt komma i motsatsställning till  
de värderingar som avgivits i samma tid-  
ning under höstens lopp av en finländsk  
kritiker till yrket. Det är emellertid inte  
meningen att ta upp en polemik mot dessa  
svepande omdömen. Jag begagnar  
mig endast av Tidevarvet som diskus-  
sionsplattform för att skriva ut från min  
egen uppfattning.

Sten Selander talar om sin »borgerliga  
genomsnittsuppfattning» men han är snare  
typisk för en viss modern intellektualism  
som vill överspänna den moderna  
vetenskapens alla grenar, som följer den  
genom dess utflykter ut mot de borfersta  
stjärnmolnen lika väl som i atomforsk-  
ningens söndersprängning av de minsta  
oedelbara enheterna, känner masspsykolo-  
giens och individualpsykologiens sista re-  
sultat, drar in maskinkulturens och ma-  
skinriktens problem i sin värld, och be-  
traktar dess återspeglning i världslettera-  
turen. I denna mångfald söker detta intel-  
let att orientera sig, vill förlika dess olika  
aspekt och finna ut vad man egentligen  
vet, tror och vill.

Man kan säga ja eller nej ömsevis till  
de olika definitionerna i Selanders bok.  
Ja till bedömningen av det framtida kri-  
sistillståndet.

(Forts. å sid. 8.)

**Tidevarvet  
inför 1933.**

**Reaktionen mot  
Kvinnoarbetet.**

**Den gifta Kvinnans  
medborgarrätt  
— en segsliten fråga.**

**En litterär upp-  
görelse:**  
Georgette Leblancs minnen.  
Av Elsa Busck.

**Några reflektioner kring  
Gustaf Ericsson och »Man-  
nen som du dödat.**  
Av Herbert Lindberg.

**Den goda jorden  
och de kinesiska kvinnorna.**  
Av Alma Sundqvist.

**Flickan som var i maskopi  
med djuren.**  
Av Eugénie Beskow.

**Hendrik de Man  
och den »politiska julgranen».**



Läcker och hälsosamt  
är smörgåsbrödet  
**UPLANDSKUBBEN**  
I hygienisk förpackning hos Eder handlande,  
Undvik eftertapningar!  
Begär uttryckligen Uplandskubben!

## TIDEVARVET

Radikal  
politisk  
veckotidning.

REDAKTÖR:  
Carin Hermelin.  
ANSVARIG UTGIVARE:  
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.  
Trievaldsgränd 2, 3 tr., Stock-  
holm. Tel. N. 4842.

## ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

## Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.  
Norrländsgatan 18.  
Tel. 75 75, 75 76  
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsrätts-  
Boutredningar och testamenten, för-  
valtningsuppdrag. Även skriftliga  
förfrågningar.

## Advokat Hugo Lindberg

KUNGSÖGATAN 6, STOCKHOLM  
Tel. Växel: N. 333 15.

Folke Forssanders  
Advokatbyrå

Regeringsgatan 27—29, 3 tr., hiss  
STOCKHOLM  
Tel. N. 94, N. 93 (20 00 94, 20 00 93)  
Innehavare: Folke Forssander  
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund  
Specialitet: Trafik- och skadestånd-  
smål, Familje- och Handesrätt.

## LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarsällning.

## Doktor Sofia Allevin

Invärtes sjukdomar, lungsjukdomar.  
Mottagning 2.30—3.30 samt efter  
översenskåelse pr tel. Vasa 20770.  
Sveavägen 104.

## TANDLÄKARE

Tandläkare  
Per-Einar Fryklöf

Norr Mälärstrand 76, 7 tr.  
Mottagn. kl. 12.30—1.30, 6—7 e. m.  
samt pr tel. Kh. 342 46.  
Låga taxor. Rådfråga, kostnadsfri.

Tandläkare

## Maja Groth,

Styrmanngatan 571  
Tel. O. 6705, O. 6740.  
Mottagning enligt översenskåelse.

## Liliesjöös

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär  
STOCKHOLM

Butiker:  
Fridhögsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.  
Hantverkaregatan 85 — Tel. Kh.  
55 85.  
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.  
Aderbräckstrumpon — Häflötsinlägg  
— Maggörlar — Bräckband — Sa-  
nitets- och Förbandsartiklar — Kåte-  
log gratis.

Alma Axelssons  
FÖRLOSSNINGHEM

LINNÉGATAN 19  
Mottager inackord. även för längre tid.  
Tryggt och ogen., välrök.  
Tel. 778 24.

Advokaten, Jur. Kand.  
Majken Billjer

Regementsg. 8 (vid Morescobron).  
Tel. 18 59 och 18 54.  
MALMÖ  
Familjerättsliga ärenden. Boutredningar,  
arvs- och testamentsärenden samt övriga  
juridiska uppdrag. Skriftliga förfrågningar  
besvaras omgående.



Den 17 Dec. 1932.

# Reaktion mot kvinnoarbetet.

Fasta mellanfolkliga domstolen i Haag har nyligen fattat ett beslut rörande tolkningen av bestämmelserna om kvinnors nattarbete i Washingtonkonventionen. Det har rätt ovisshet om nattarbetsförbudet gällde även kvinnor i ledande och övervakande ställning, och den engelska regeringen föreslog vid arbetskonferensen år 1930 att dessa kvinnor uttryckligen skulle undantagas från nattarbetsförbudet. Detta förslag vann emellertid icke den erforderliga majoriteten och så hänsköts frågan om tolkningen av lagen till Mellanfolkliga domstolen. Denna har nu med sex röster mot fem avgjort saken så att även kvinnor i ledande ställning som icke deltaga i kroppsarbete falla under lagen.

För Englands del betyder detta att en del kvinnliga elektriska ingenjörer få lämna sina platser som ett offer för folkhälsans krav. Eftersom Sverige icke ratificerat Washingtonkonventionen utan tillhör Bernkonventionen, ha vi icke någon direkt kännning av följderna av detta beslut. Men dels kan frågan om ratificering när som helst bli aktuell. Dels är ju beslutet i Haag ett principbeslut av stor betydelse.

Open Door, som naturligtvis är vakat på denna fråga, rustar sig till aktion. Man anser där att beslutet är dess mera beklagligt som det kommit till i en tid då 40-timmarsveckan tack vare arbetslösheten börjar komma upp på horisonten. Dels är det ju självklart att om arbetsveckan minskar, blir det mindre pårestande med nattarbete, lättare att orka med det. Dels blir nattarbetsförbud under 40-timmarsvecka ännu mera hindrande för kvinnorna, gör dem ännu mera handikapade än under 48-timmarsvecka, ty dess mer behövs

arbetsgivaren kunna förfoga över de anställdas tid.

Dessa skäl ha emellertid icke för-  
mått något mot den allmänna ten-  
densen att under arbetslösheten of-  
fra först och främst kvinnorna.

Den allmänna reaktionen mot kvinnoarbetet har fått en oerhörd fart och hjälp genom krisen. Särskilt är de gifta kvinnorna för närvarande utsatta, och den fasta reaktionära opinionens domstol fordrar deras arbete för männens räkning, för de gifta kvinnornas räkning. Särskilt utsatta är de bäst avlönade, de i kommunernas och statens tjänst anställda. De ha, många av dem, haft det för bra och känt sig för trygga att intressera sig för den kamp som pågått att hålla och säkra kvinnornas ställning och inflytande i samhället. Nu finna de att anlopp på anlopp göras mot deras egen position. Praxis att avskeda kvinnorna vid gittermål blir allt vanligare i enskilda företag och det ropas på lagar som förbjuda den gifta kvinnan förvärsarbete hos stat och kommun.

Det som gör denna rörelse så farlig, är det faktum att många kvinnor deltaga i den. Fru A begår fru B:s plats åt sin son eller dotter och förenar sig med dem i ropet: bort med fru B! Hon beräknar icke att hon rör vid en oerhörd farlig punkt. Det är inte bara det att fru A:s dotter sin en gång måste tväka att gifta sig och kanske till moderns grämselse ingår en fri förbindelse. För den utvägen att inte legalisera ett äktenskap för att få behålla platsen, kommer nog att stoppas av vederbörande när det behövs, man kan ju belägga även fria förbindelser med arbetsförbud. Man måste också betänka att den grund på vilken den gifta kvinnans självständighet

## Ärstaaföreningens Damhotell

NORRLÄNDSGATAN 8—10 - STOCKHOLM

Vackra och fullt mod. gästrum. Hiss. V.-v. Tel. å alla rum.

Pris för enkelrum fr. 4:50 till 7:— kr.  
>> dubbelrum >> 8:— >> 10:— >>

I MATSALARNÄR serveras:

Frukost 75 öre, 80 öre.  
Lunch kr. 1:10, 1:25, 1:50.  
Middag kr. 1:50, 1:75.

Serveringen pågår från 8.30 f. m. till 7 e. m. Matsalarna äro även tillgängliga för sällskapsaftnar.

## Klockarebolagets

Begravningsbyrå,  
Skeppareg. 39, (675436, N. (20)6098.  
Filiater: St Paulsg. 15, Sö. (40)3087.  
Agneg. 40, Kh. (5)335 28.  
Efter affärstid Sö. (40)42 40.

## Bagarstugan

HORNÖGATAN 37 — Tel. Söd. 70 00  
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37  
GÖTGATAN 52 " " 33309

## Fredhälls Färghandel

Rälamsvägen 48 (H. S. B:s hus).  
Tel. (K.) 8334 99.  
Platsens närmaste och bästa sorterade  
inköpskälla.  
Sjukvårds- & förbandsartiklar.  
Dammugare uthyras.

## Edra Dräkter och Kappor

Beställ Ni fördelaktigt hos

J. EDV. LINDGREN'S  
HERR- OCH DAMSKRÄDDERI  
TEGNERGATAN 23 • TEL. N. 118 81  
Färdiga KAPPOR stiftat utförda.  
Kredit ordnas.

## TIDEVARVET

## Radikal politisk veckotidning

börjar 1933 sin 11:te årgång.

Historien skapas tid efter tid av de enskilda människornas andliga ståndpunkt. Därur framgå samhällets former och lagar, som i sin tur bilda förutsättningen för kommande släktens livsvillkor och gärning. Varje skede bär ansvar för hur dess grundläggande utformas. Vår tids demokratiska idé får därför ej försvannas av makt- och klassintressen, utan omsättas till verklighet på alla olika områden. Tillämpningen av den värdesättning, som erkänner var människas lika rätt inom samhället och var enskild människas personliga ansvar mot detta samhälle, måste bli den grund på vilken män och kvinnor uppbygga samfundslivet.

## TIDEVARVET

ser i detta snart tioåriga programutlåtande fortfarande sin bärande idé liksom vi vilja verka för det radikala program, som uttalar:

»Den ekonomiska krisen sammanhänger med bristen på respekt för andliga och moraliska värden.

En ekonomisk samhällsordning måste grundas på en samhällsordning och ansvarskänsla som sätter gemensamt väl framför egen fördel. Detta innebär fördelning av arbetsmöjligheter och arbetsprodukter så att samtliga medborgares och framför allt de ungas krafter tagas i anspråk och alla medborgare beredas en människovärdig tillvaro.»

Detta kan icke ske utan djupgående sociala reformer och vi vilja därför allt framgent arbeta för och efter förmåga bidra till samhälleliga frågor utveckling och lösning i radikal riktning.

## TIDEVARVET

kommer att under år 1933 innehålla artiklar av följande, för våra läsare välkända, medarbetare:

Dr. Andrea Andreen-Svedberg, Dr. Cunhild Bergh, förf. Anna Björkman, fru Elsa Björkman-Goldschmidt, Wien, Dr. Emy Ek, fru Estrid Falberg-Brekkan, Island, kand. Johan Falck, lektor Emilia Fogelklou, förf. Helge Heerberger, Berlin, rektor Honorine Hermelin, förf. Klara Johanson, förf. Maria Lazar, Wien, jur. kand. Herbert Lindberg, bostadsinspektör Lulli Lous, Oslo, förf. Harry Martinson, fru Helga Martinson (Moa), fröken Anna T. Nilsson, Genève, förf. Hagar Olsson, Helsingfors, herr Sven Stål, dr. Alma Sundquist, fru Elsa Svartengren, fröken Elisabeth Tamm, byråchef Anna Westergaard, Köpenhamn, förf. Ein Wagner.

## Prenumerera på Tidevarvet för år 1933.

Pris för helår kr. 6.—, för halvår kr. 3.25.

Postgiro 1544.

het och möjlighet att reda sig i ett äktenskap vilar, kommer att ryckas bort. En gift kvinna måste vara antingen oumbärlig eller uppsägbar, annars blir hennes öde under de vidriga omständigheter man alltid måste räkna med antingen osjälvtändighet, slaveri eller utsparkning. Den gammaldags husmodern som ledare av ett stort hushållsmaskineri var oumbärlig och efter gamla lagen tåmligen uppsägbar. Den saken hade ju många sidor, men där blev mitt under laglig omtyndighet en viss myndighet och trygghet.

En ny tids husmoder ha sällan en uppgift av samma vikt och omfång, i varje fall inte sen barnen börjat

växa upp, och på grund av den nya äktenskapslagen sitter hon ofantligt löst. Äger hon då heller inte ett självständigt arbete och inkomst, har hon ingen motsvarighet till den ställning en äldre tids husmoder intogo. Hennes sämre ställning kommer att inverka på alla kvinnor förr eller senare, förvandla synen på nödvändigheten av kvinnornas utbildning och föra oss till fascisismens tredje rike, där kvinnor är infångad i kök och barnkammar.

Därmed skulle hon förlorat inte bara några nya sent förvärvade rättigheter utan sin urgamla eviga rätt till arbete och degraderas djupare än hon nånsin varit i historisk tid.

## JULUTSTÄLLNING

av Mattor, Damastdukar, Kuddar m. m.

JOHANNA BRUNSSONS VÄVSKOLA,  
Kungätor 70, 2 tr. (börst av Vasagatan), Stockholm. Tel.: Norr 437.  
Språkregulering 2, 3, 5, 9, 11. Buslinje 52, 54, 57, 59. Utställningstid 9-6.  
ALMA JACOBSON.



## Köp Edra

## Hälsövarsartiklar

för  
KVINNOHYGIEN  
FÖRLOSSNING  
HAVANDESKAP  
BARNVÅRD

hos  
KIFA  
KUNGL. NOJLEVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31



## Kvinnans medborgarskap — den segslitna frågan.

En ny framstöt har gjorts i den segslitna frågan om kvinnans medborgarrättsliga ställning i internationella äktenskap. För några dagar sedan överlämnades nämligen genom en uppvaktande deputation från tolv ledande kvinnoföreningar med Fredrika Bremerförbundet i spetsen, en skrivelse till regeringen med begäran, att vid den av regeringen bebadade ändring av vår medborgarskapslag, som är erforderlig för ratificering av Haagkonventionen, kvinnornas enhälligt framställda krav på likställighet mellan män och kvinnor i detta avseende skulle tillfredsställas. Detta borde ske på så sätt att kvinna erhåller fullt självständigt medborgarskapsställning samt att därest svensk medborgare är gift med person av utländsk nationalitet, lättare beredas make att förvärva andra makens nationalitet.

Tidevarvet erinrar om att gift kvinnans nationalitet ända till 1918 i de flesta länder var helt och hållet beroende av mannens. Men från och med detta år påbörjades flera länder en revidering av sin lagstiftning om medborgarrätt. I Sverige liksom i de övriga skandinaviska länderna ha visserligen genom lagar av 1924, 1926 och 27 uppnåtts att kvinna icke automatiskt genom äktenskap förlorar sitt medborgarskap förrän hon överflyttat till mannens hemland och icke heller där förrän hon fått nytt medborgarskap. Vissa länder ha dessutom beretts henne till återförvärv av sitt genom äktenskapet förlorade ursprungliga medborgarskap. Men likställighet de båda könen emellan är dock härigenom icke uppnådd. Det är däremot införd i Amerikas Förnta staters lagstiftning redan 1922.

Genom den olika lagstiftningen i olika länder har uppkommit en massa trassliga förhållanden, vadan internationell likformighet tets sig eftersträvasvärd. Denna fråga ansågs därför lämplig att behandla av den utv Nationernas förbund tillstått kommittén för kodifiering av internationell lag. Kodifieringskonferensen som ägde rum i Haag 1930 kunde dock icke komma längre än till ett förslag till konvention, genom vars allmänna antagande kvinna icke skulle bli medborgarskapslös till följd av giftermål eller till följd av mannens naturalisation i främmande stat.

Detta konventionsförslag behandlades sedermera av Nationernas förbund. N. F:s råd tillstämte en särskild kvinnokommitté, bildad av två representanter från vardera av åtta internationella kvinnoföreningar och som skulle ingiva rapport till N. F:s rådsförsamling i september 1932, då Haagkonventionen skulle komma upp till behandling. Denna s. k. konsultativa kvinnokommitté var naturligtvis

icke nöjd med Haagkonferensens resultat utan yrkade i stället framförallt på att äktenskap icke bör i något avseende mer inverka på en kvinnas än på en mans nationalitet. Detta önskemål har antagits av kvinnoorganisationer överallt, även av svenska kvinnoföreningar, däribland exempelvis Svenska Kvinnors Västerförbund.

De flesta länders regeringar förklarade sig dock på förfrågan från N. F. villiga att ratificera Haagkonventionen. Men särskilt de amerikanska kvinnoföreningarna ha drivit en energisk propaganda mot konventionens ratificering, ty Amerika med sin betydligt längre gående lagstiftning skulle ju knappast kunna biträdas i sådan konvention. Intresset inom N. F. för frågan har under dessa meningsskiljaktigheter betydligt ökat, vilket även omvittnats av excellensen Sandler vid den förut omnämnda uppvaktningen. De svenska kvinnoföreningarna ansä sig nu icke böra protestera mot en ratifikation av Haagkonventionen från

Sveriges sida, särskilt med tanke därpå att konventionens ikraftträdande och allmänna antagande skulle undernågra uppkomsten av medborgarskapslöshet för gifta kvinnor, som annars lätt kunde uppträda på grund av olikheten i olika länders lagstiftning. Men vad lagstiftningen i Sverige beträffar torde icke några bärande skäl kunna anföras för att icke kvinnornas krav på fulljämsställdhet tillmötesgå. En liknande lagstiftning i Nordens samtliga länder skulle även kunna kraftigt bidraga till en revidering av den internationella konventionen i rätt riktning, även om man nu går med på ratifikation.

## Hendrik de Man och den "politiska julgranen".

Det har utkommit en liten skrift som heter »Marx eller Hendrik de Man?» och frågeställningen hör man numera allt oftare dryttas. Det var därför inte underligt att det var fullt hus i Viktoriasalen på lördagkvällen, när den store belgaren närmare utvecklade sina tankar om reformistisk eller revolutionär socialism.

Professorn var en sympatisk herre, som knep sin publik på tyska — hans tre modersmål är dock tyska, engelska, franska och engelska — som f. ö. tolkades briljant av redaktör Gunnar Lundberg, så det blev en stortrad applåder såväl på där vid midnatt.

När Hendrik de Man tog avstånd från det marxistiska tankesystemet gjorde han det med den motiveringen att »en ny tid skapar nya uppgifter, och andra uppgifter fordra andra arbetshypoteser».

Den marxistiska hypotesen om en enhetlig fortskridande proletarisering har icke stått sig. Maskinen trängde visserligen ut hantverket och industrarbetarnas antal steg.

Men med maskinernas automatisering och med rationaliseringen upphörde utvecklingen i den riktningen och hypotesen om världens växande ellände »föreländande», slog slutt.

Samtidigt som utvecklingen gick därhän att vissa arbetare stå över maskinen, med relativt god existenssäkerhet uppstod ett skikt, »kulis», som står under na-

## Nytt besök i Ryssland.

Michael Farman, den framstående journalisten och Rysslandskännaren, har i The New Republic publicerat en serie artiklar, där han sammanfattar intryck och uppgifter från sin vistelse i Sovjet-Ryssland detta år. Utgångspunkten är en jämförelse med de erfarenheter som författaren gjorde i Ryssland år 1930 och han konstaterar genast en märkbar skillnad i hela atmosfären. I vad mån gör sig de materiella svårigheterna märkbara? Håller man på att tröttna på den stora uppgiften med första femårsplanens genomförande på fyra år och uppläggandet av en andra femårsplan? Och hur har jordbrukets problem blivit löst?

har att lösa är mångfaldiga, men ett av de mest framträdande är den centrala organisationen. Bristen på kvalificerad arbetskraft på de flesta områden har utlöst en allmän kraftansträngning att uppfylla slagordet om den ökade effektiviteten. Från den yngsta läringspojken till den gamle arbetaren, för alla står möjligheterna öppna att genom förbättrade kunskaper och färdigheter erövra sig en ny chans.

Frågan om svälten besvarar Farman med sina egna erfarenheter, i stort sett motsäggande dem, som en känd svensk Rysslands-resenär helt nyligen skildrat för svenska tidningar. Till min glädje har jag funnit livsmedelsköerna nästan försvunna, säger Farman. Affärerna själva hade undergått vissa förändringar. Vid sidan av de gamla kooperativa butikerna finns dels en sorts »slutna affärer» — välförsedda och fulla av folk — för olika grupper av medborgare, t. ex. de anställda vid ett företag, olika föreningar och organisationer etc., dels



Det första intrycket, säger Farman, är att motsättningarna mildrats, oppositionen mattats och att en allmän känsla av förlikning inträffat. Inte så att de första årens våldsamma energi skulle ha stocknat, men man har nått den punkten i arbetet då en härdig och talig uthållighet fått efterträdas den första entusiasmen och utmanande hållningen. Det orubbliga förtröendet till planens sluttiga lyckosamma fullbordande har kompletterats med madosamma erfarenheter, av misstag och provningar, men har på detta sätt vunnit i mod och kraft.

De stora problem som Sovjetunionen

skinen, utan existenssäkerhet, och dessutom har tillkommit de permanent arbetslösa.

Av den första kategorien, det s. k. manschettproletariatet, administrationspersonalen, räknade man i Tyskland under åren 1926—29 att det fanns 3½ på varje arbetare och det är detta skikt som spelar en så stor roll i Europas fascism, på samma gång vändande sig mot kapitalismen och mot industrin.

De arbetslösa äro icke längre att räkna som industriens reserv. När en kris kommer här man redan en betydande arbetslöshetsarmé.

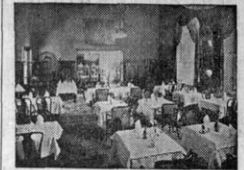
Dessa tre kategorier ha icke längre samma intresse — men det är dessa som näste inas och detta sker lättare kring radikala problem än reformistisk politik!

Partiprogrammen, som nu mest påminna om »ein Weinachtsbaum», en julgran, med påhängt glitterver här och där, måste utbytas mot en plan, en mobiliseringsplan, där det skall krävas mycket, och på en gång.

I kapitalismens nergångsperiod är rätt tiden att samla massorna kring ett minimiprogram, som kräver ett förtätlige av bankerna, av kraftcentralerna, kolgruvorna, monopol på handeln o. s. v. Göres det inte nu, får man stå sig ner och vänta 100 år till på socialisering!

Var vilns den rätta socialiseringsviljan? När vi finne socialiserigen kunde vi inte, men när vi kan så vill vi inte, framhåller professor de Man icke utan bitterhet. Sen sat han något om socialiseringsnämndernas betänkanheter och protokoll — ja, inte om hur MÖLLERS utan om andra länders — som publiken skrattade åt. Och applåderade.

Hr de Man talade hela tiden om andra länder. E. S.



## Restaurang Port Arthur

Blekingegatan 40  
Telefon Söder 34784

Bra matställe

av den andra. Farman gör en sammanfattning av de förutsättningar under vilka de båda planerna har att arbeta. Den i saken intresserade kan vidare hänvisas till ett i höst på svenska utkommet häfte, *Den andra femårsplanen och resultaten av den första, en ordagrann översättning av det tal, som ordföranden i folkkommissionarierna råd V. Molotov höll på Sovjetunionens kommunistiska partis sjutonde konferens i år.* (Arbetsarkivet, Stockholm 1932.) Övsett den något tunglästa översättningen av ett muntligt föredrag innehåller detta dokument många intressanta uppgifter, som lämpigen kan kompletteras av ett annat litet arbete på samma förlag, *L. M. Kaganovits, Den socialistiska rekonstruktionen av Moskva och övriga städer i Sovjetunionen.* Det nya i den andra femårsplanen ligger ju bland annat där, att folket självt har medansvar för dess utformning, medan den första var utarbetad av den statliga planushållningskommissionen. Också nu finns en central utarbetad plan, till vilken motförslag mottagas och synas redan innan den träder i kraft.

Det stora experimentet fortsätter och, som Farman säger, världen kommer inte att kunna undgå dess följder.

## En flicka växer upp

av Gunhild Tegen (Lindblads) är inte en »flickboke», den är snarast en bok till föräldrar och lärare, fast den säkert också kan ge egenkännandets glädje och stöd åt unga läsare. Enkelt och oförskrämt tar den upp uppfostrans problem. Den ger god belysning och läsa, kanske autentiska uttryck — i brev- och dagboksform — åt ungdomens alltid lika oförmedlade, självständiga idealitet, så ofta missförstådd och så gärna undertryckt.

H.

## Trötta fötter behöva stödjars.

Låt inte ett par värande trötta fötter förstöra glädjeden utan prova ut ett par fotstödj, som stöder fötterna på ett mjukt och behagligt sätt.

Ni kan med fullt förtroende vända Er till vår Wizard-fotspetsalist och låta henne dets närmare visa Er det lättja, böljiga Wizardfotstödet av handvalst läder och dels tala om för Er hur det verkar.

Fotspetsalisten, som kostnadsfritt står till Er tjänst med råd och upplysningar, träffas dagligen mellan 10—12, 1—5 e. m. Bestäm Er för redan i dag att tala med fotspetsalisten!

inga trötta fötter i jul!  
Wekadav. Tel. Norr 316 03.

Lagersons  
Kungsgatan 4, andra huset jr. Sturepi.

## Unga konsthandverkare UTSTÄLLA

MOBLER, TEXTILER KERAMIK,  
BOCKER, SILVER, HALSBAND  
7-21 December Vard. 10—1/26, sönd. 1-4 STUREGATAN 26

## Den moderna kvinnan

på genomresa i Stockholm äter på Vegetarisk Restaurang  
Söndagar öppet 1-8 e. m. Vardagar 11 f. m.-8 e. m. Drottninggatan 49, 1 tr.

PÅLS  
ATELJÉN

37 Mästersamuelsgatan 37

Hörnet av Malmsskinnadsgatan

STOCKHOLM

Telefon: Norr-115 85, 122 41.

Fölkappor

Innehavare:

ALBERT STRIDBERG  
KORSNÄR

**Herbert Lindberg:**

## Några reflektioner kring Gustaf Ericsson

och »Mannen som du dödats».

Gustaf Ericsson fanns knappast för ett par månader sedan, nu är han ett stort och erkänt författarenamn.

Vi läste om mannen, som vidriga öden drivit i döden, geniet som icke längre kunde förmåna suset av all beundran kring »Mannen som du dödats». Så kom det nagande förtälet. Vi kände oss lurade. Han är inte död, han lever. — Kunde man tro en stor bokförläggare, skulle kritiken låti sig mutas av författarens död, och önskat omdömena annullerade efter som han levde. Men det vågade man inte och alla sensationer till trots, priades Gustaf Ericsson i ännu högre tonar, sedan man konstaterat, att Richard Hudson levde.

Gustaf Ericsson var dock ingen litterär novus homo. Han hade tre böcker bakom sig. Utmärkta böcker, som stade om att mannen med det enkla svenska dussinnamnet var en litterär kraft, en förmåga utöver vanliga mått.

Läser man Gustaf Ericssons skildringar från det stora landet i väster — »Hundliv i U. S. A.», »Bland fångar och filmhjärtar i U. S. A.», »Med begränsade medel i de obegränsade möjligheternas land» — finner man med vilken överlägsen skicklighet han utnyttjar språkets möjligheter, vilken underbar skildringskonst han besitter.

Denne orolige ande, som sett och upplevt mer än de flesta och förmått återge det man har upplevt — man behöver inte tväka om uttrycket — på ett så genialt sätt, var ändå dömd att hängas i tyshet.

Han ansåg sig själv ha något att säga mänskligheten, men fann sig ensam och oförstådd. Det verk, som han skrivit med sitt blod, var dömt att förbigås i tyshet.

Vid den stora skandinaviska romanpristävlan refererades romanen, som nu går sitt segertåg genom Europa. Den refererades icke av de litterära konstidomarna, utan av ett förlags betrodde grovsläse! Vem vågar efter detta tro på en litterär pristävla? Eller deltaga i en sådan?

Mannen, som reklamen dödat, uppstod från de döda, men »dödens» hade gjort sitt verk och satt sinna i rörelse. Boken är värld sin succés. En enig kritik har konstaterat en egenartad författarpersonlighet — en man som förmått skildra hungern, smutsen, eländet med en realism utan jämförelse.

Skildringen är lokaliserad till Londons East End, men författaren syftar längre än att ge ett reportage därifrån. Romanen är ett skri, ett väckelserop från hela världen. Det är brottsligheten, nöden och eländet, som författaren strävar upp, svartsinfierat. Det är dock icke svart i svart alln som skildrar. Där är också strålar av hopp och små kläckar av glädje. Mitt i allt eländet blistrar en stor humor fram, och sprider sin levande värme över dessa förtappade individer, dessa hungriga, smutsiga, sjuka och eländiga, som ett förtvånt samhällslystet dömt att vandra i dödsuggans dal.

Boken är en litterär händelse och en social gärning.

**Elsa Busck:**

## En litterär uppgörelse.

Då Georgette Leblanc, Maeterlincks musa och icke lagvilda maka, våren 1931 hos Bernhardt Grasset i Paris gav ut sina »Souvenir 1895—1918» väckte det en storm av indignation i den franska litterära pressen. I tjuo år hade de båda kontrahenterna levat tillsammans, och cirka tio år hade förlätit efter den slutliga skilsmässan, då Georgette Leblanc samlade sina minnen och brev och i memoars form gick igenom sitt liv för att skriva sig fri, komma ifrån det förlutna eller, som hon själv säger, »dominer ce qui me dominait, dépasser mon passé». Hon dömdes för sin indiskretion, för det otillbörliga i att publicera Maeterlincks kärleksbrev och för sina pretentiösa anspråk på den store skalden. Blott få röster höjdes till hennes försvar.

Bernhard Grasset, känd både som författare och affärsman, här försökt boken med ett ordrikt och finurligt företal, vars kontenta är allt han svär sig fri att alla håll. Han talar tröstande och förmanande till Georgette Leblanc, och han ber Maeterlinck om överseende och »tystnad». Och Maeterlinck blev, som fordrade, att ett hans brev till Grasset med vissa uttalanden skulle tryckas i nästa upplaga av boken. Detta brev jämte övriga kommentarer finnas tillgängliga på Grassets förlag. — Så blev då bittra ord och anklagelser världens slutomdöme om detta en gång så strålande och absoluta samliv.

Själv hyser Georgette Leblanc ingen bitterhet och höjer ingen anklagelse. Hon framlägger fakta, givetvis fakta sedda genom hennes temperament. »L'amour, la fin de l'amour et la haine de l'amour ne se doivent pas juger», säger hon. Och då kampen nu är över, försöker hon le åt sig själv med mild självironi.

I ett brev, daterat 1895, alltså första året av deras bekantskap, skriver Maeterlinck till Georgette Leblanc: »Jag har hitills aldrig i något av Dina brev sett en rad, som icke skälver av liv och som icke fört levat inom Dig. Detta finner man blott hos varelsar av idel ljus och sanning. Detta tror jag är mer karaktäristiskt för Dig än något annat, och det är det, som gör, att jag älskar Dig som alla högst. Du står för mig som den mest levande varels, som någonsin existerat. Du är ett väsen av liv och klarhet...» När man läser Georgette Leblancs Minnen, förstår man denna karaktäristik. Hon strålar av en vitalitet, som ständigt måste manifesteras sig, av en livsintensitet, som icke skyr några hinder.

Det rätt dystra hemmet. Redan tidigt söker hon sig ut i en vidare och friare värld, söker sig en publik. Hon sjunger som barn från sin balkong, sjunger för vem som vill höra på och vad som helst, blott det rör sig om krossade hjärtan och eviga tårar. Hon måste skapa och handla; hon skriver, målar, skulpterar. En dag ger hon sig av från hemmet, reser till Paris för att få träffa Sarah Bernhardt. Darrande träder hon in i divans ateljé, där just en mottagning för ett tjugotal personer äger rum. I sin förvirring räcker hon de medvada blommorna till tjänaren och sitt parapyll till Sarah. Hon sjunger en aria och deklamerar La Fontaine. Och Sarah Bernhardt är förtjust, spår henne en lycklig framtid, men säger henne tillbaka till fadern. Vid 15 års ålder uppsöker hon Massenet och tolkar så vältaligt Manons roll, att mästaren blir häryckt.

Hon drömmer om teatern, men fadern ger ej sitt samtycke. För att komma bort från hemmet ingår hon ett skenäkenskap med en ruinerad spanjor, som lovar att nöja sig med hennes hemgift och lämna henne själv i fred. Men hon lyckas ej på detta sätt köpa sin frihet. Ett år, fyllt av vad hon kallar följtongstragedier, slutar med skilsmässa och sjukdom.

Så blir hon småningom anställd vid Opéra-Comique i Paris. Hon tycks bländad av friheten. Teaterverksamheten skänker henne alla de uttrycksmedel hon begär, den exaltation och spänning hon kräver av tillvaron. En rätt bizarr vänskapskrets omger henne. Tidens kända konstnärer mötas hos henne, men också olyckliga existenser: en pianist utan piano, författare utan förläggare, en sängerska utan engagemang, målare utan kunder. Hon skänker dem, säger hon, vad de sakna hemma hos sig: värme, mat, entusiasm. Hennes ateljé doftar av rökelse och vaxljus, på väggen har hon textat ordspråk och sentenser, citat från Shakespeare och Platon. Så får hon i sina händer Emersons essayer med ett företal av Maeterlinck. Hela natten igenom läser hon om och om igen detta företal, och på morgonen vet hon, att Maeterlinck är den enda man i universum hon skulle kunna älska. Hon är då tjuo år. Utan tvekan avstår hon från sin lysande ställning vid Opéra Comique och antar ett ekonomiskt sett rätt dåligt engagemang vid operan i Bryssel bort för att komma till Belgien, där Maeterlinck lever. Men hur träffa honom?

Georgette Leblanc är dotter till en rik affärsman i Rouen och syster till Maurice Leblanc, Arsène Lupins författare. Hon berättar i boken om sin uppväxt och hur hon revoltar mot livet i

Maeterlinck bor i Gent, lämnar sällan sitt hem, umgås ej med andra. Efter en föreställning av Strindbergs Fadern träffas de dock hos en gemensam vän i Bryssel. Maeterlinck bjuder henne

till Gent, där han är advokat, men ej lyckats med några processer, utan sysslar med författarskap och biskötsel. Georgette är redan på det klara med Maeterlincks båda naturer, den subtila och känslige dikteren och den lugne, rustike flamländaren med sin fordran på fasta vana och regelrätta, gedigna måltider. De vandra genom det gamla Gent, så som man så ofta sedan såg dem varföra tillsammans i Sagens gamla städer, på museer och utställningar. Han mestadels tyst och oförlig, klädd i slängkappa, grova kjungul och en gammal hatt, hon labil, sprudlande, temperamentsfull, klädd i en dräkt, exakt kopierad efter Quinten Matsys, van Eycks eller Memlings madonnor. Det var ju symbolismens gyfene tid.

Då Maeterlinck besöker Georgette i Bryssel, skrymmer hon att med svart tyll och silver och mystisk klärokyr göra det så »maeterlincksakt» som möjligt. Själv flyr Maeterlinck förfärad denna »katakomb» i fem timmar samtala de om Ljuset, Sölen, Klarheten och Vissheten. De låna varandra böcker, brevväxla ofött då de äro skilda åt, träffas alltså, leva ett lyckligt, förkortat liv i vad de kalla för de stora bokstävernas skov, där de ledas av Skönheten och lysas av Godehetens gyfene lampa. I denna själarnas underbara gemenskap tycks dem det överkliga verkligt och det osynliga griphatt.

Georgette Leblanc avslår Maeterlincks erbjudande om giftermål. »Hur skulle jag stiga ner från paradiset höjder för att inställa mig på rådhuset!» utbrister hon. »Lika gärna skulle jag kunna vandra genom Bryssels gator, klädd i kort kjol och med låga klackar. Det skulle förefalla mig lika vainsinnigt.» Hon vill ej med något borgerligt band och en påtvungen existens binda sin gudomliga poet. De veta ändå båda, att de äro oföränderligt och för evigt förenade. Hon tror sig om att kunna giva utan att taga, att kunna älska utan att begära för egen del. »Etre pour son esprit aliment et flamme», så formulerar hon vid denna tidpunkt målet för sitt liv.

Vid upprepade tillfällen gör Georgette Leblanc i sina Minnen anspår på delägarskap i Maeterlincks filosofiska diktning. Då Vissheten och Ödet ges ut, anser Maurice Leblanc, att Maeterlinck på något sätt bör ange det gemensamhetsarbete, som ägt rum. Bådas namn kunna ej sättas ut, säger Maeterlinck, men han förser boken med en tacksamhets dedikation åt sin musa. Efter skilsmässan tog Maeterlinck i en ny upplaga bort detta företal. Och denna handling, säger

»En bok som kan och bör få många vänner.»  
Askingen i Sv. D. om

**Gurli Hertzman-Ericson**

**Ett gammalt hus skall rivas**

»Hennes nya roman är så lyckligt beskaffad, att läsare med de mest skilda intressen få dessa tillfredsställda... god psykologisk inlevelse... den med både varsamhet och kvickgod förtrogenhet fångade Stockholmssmiljön...»

Askingen i Sv. D.  
Häft. 5; 25; inb. 7:—

**NORSTEDTS**

### Kvinnorna diskutera. Alla berömma



Radelyfe Hall

### Ensamhetens brunn

D. Ada Nilsson:

»Ett gripande mänskligt dokument... konstnärlig form... fullständigt frihet från all ansötlighet... all heder värt att in-för-liva Radelyfe Halls flammande protestbok med svensk litteratur.»

Mia Leche:

»Glänsande sidor... reflexioner så modigt sanningskära och blåtänabett skarp-sinniga att man vill kalla dem geniala!»

Else Kleen:

»Den nutida världslitteraturens stora dokument om de inverte-terade kvinnorna. Konstnärligt står boken mycket högt.»

Kr. 9: 50. Inb. 12:—  
**2:a upplagan**  
Liden

### En idealisk dambok

säger pressen om Elisabeth Högström-Löfbergs nya roman



### Söndagsbarnet

...har en markant förströelse-karaktär, men, den är allt utom yllig och har sanningens kärna.»  
Sv.-T. D.

Boken blir säkerligen välkommen, särskilt hos den publik som söker vad som förr kallades familjeläktur. Svenska Dagbladet.

Pris 3: 00  
Saxon & Lindströms Förlag.

»ett utomordentligt intressant dokument, som man fördjupar sig i med en känsla av verklig gripenhet.»  
skriver Nya Dagl. Allehanda om

### Elsa Brändström

Amatörbilder samlade av Elsa Björkman-Goldschmidt.  
Vackert illustrerad.  
Pris 7: 50

**BONNIERS**

»En mera sympatisk bok får man inte ofta i sinahänders», skriver Nya Dagl. Allehanda om

### En flicka växer upp

Av Gunhild Tegen  
Jeanna Oterdahl i Göteborg. Hand-detslidan.

»Alfas historia ger många och fina inblickar i ett barns utvecklingsgång, som skulle kunna vara en hjälp för de mödrar vilka verkligen önska att veta vad som rör sig innanför ytan hos dem de satt till världens.»

2:dra upplagan.  
Häft. 3: 75; inb. 4: 75;  
LINDBLADS FÖRLAG, UPPSALA



Georgette Leblanc, är den enda hon hos Maeterlinck vill döma som felaktig och orättvis. Självt vill hon skriva, men kan ej. Hennes tankar äro ej fria, hennes värld är absorberad av den hon älskar. Hon förstår, att i ett samliv kunna ej två vara likställda, den ene blir den givande, den andre den mottagande. »Stjäl jag från Dig?» frågar Maeterlinck, då han om kvällen läser för henne vad han skrivit. Och han lovar ädelmodigt att under sjuk år ej publicera något, så att hennes verk skall hinna mogna. Naturligtvis avstår hon.

År 1898 flyttar Maeterlinck och Georgette Leblanc till Paris. De skola bo tillsammans, men sköta var en sin ekonomi. Vissheten och Ödet kommer ut, teaterpjäser följa, Maeterlinck blir alltmera känd. Georgette fortsätter med sitt teaterarbete, ger sig ut på turner samt håller föredrag om Maeterlinck och hans verk. Lika oförtrött, men med mindre framgång styr hon på melodierna med Maeterlincks materiella tillvaro, smörjer läs och dörrar, så att de ej skola gnissla, tillhåller tjänarna att gå på täpspetsarna och tala lyst för att ej störa skalden, instruerar alla, känner sig med ett ord ansvarig för hans luga och regelbundna vanor. Detta hindrar ej, att tjänarföråran allt emellanåt blir akut, och då packar Maeterlinck sin kappsäck och ger sig av till det världande och lugna föräldrahemmet i Gent. Georgette skaffar nya tjänare och meddelar, att allt nu åter är välbeställt. En gång anställer hon en kokerska i slantlig Balzac-stil, mest därför att denna bär det välfärdiga namnet Cunégonde. Maeterlincks ankomst är utsatt till den stämmingsfulla skymningsstunden. Elden brinner i den öppna spisen, en välsmakande flamländsk måltid är uppdakad. Georgette reser lycklig till Gare du Nord för att välkomna Maeterlinck. Då de anlända hem, har elden slocknat, maten är förbränd, vinbuteljerna tomma, och Cunégonde snarkar under bordet. Georgette Leblanc medger emellanåt suckande, att trots alla sina ansträngningar blir hon aldrig en exemplarisk husmor, och hon säger, att de materiella svårigheterna voro den tidiga orsaken till den klyfta, som uppstod mellan henne och Maeterlinck.

Under många somrar bodde paret i Gruchet-Saint-Siméon, en prästgård, som de lyckats hyra. Här skrev Maeterlinck bl. a. Monna Vanna, Bükupian, Fågel Blå. Han vill, att Georgette Leblanc skall spela Monna Vannas roll. Hon känner sig tveksam, ovan som hon är vid falscens, och föreslår rollen åt Sarah Bernhardt. I så fall, säger denna, måste pjäsen skrivas om, så att hjältinginnan får mera att säga i första akten och ej behöver göra sin entré först i slutet av denna akt. Maeterlinck vägrar. Georgette spelar Monna Vanna, vilken blir en stor succés och ger anledning till en turné genom Europa. Hon tillbringar sin mesta tid på tägen, hon skriver långa brevv och oroar sig ständigt för den hemnavarande. Denne har under tiden köpt ett hus i Grasse, lämnat sitt medicinska lugn och blivit en passionerad motorcyklist.

Klostret Saint-Andrille, där de bodde en tid, tillfredsställe i oanad Grassettes smak för det fantastiska, grandiosa och medeltida. Hon kläder sig som abbessan, vandrar oförtrött i de långa gallerierna och lyssnar till liderlapp och nattfåglar. Hennes entusiasm gör henne andlös, hennes expansionskraft har inga gränser. Hon drömmar om att här skapa ett franskt Bayreuth, där Maeterlincks dramer och medeltida mysterier skola uppföras. Med stor framgång iscensätter hon Macbeth, den enda teaterföreställning, som kom till stånd. Klostrets stora, stränga salar erbjuda den lämpligaste dekor. Femtio skådespelare bo där i tre veckor under repetitionerna, utan att varken höras eller ses av Maeterlinck. Han har nämligen som villkor för detta teaterföretag fördrat att icke bli va störd i sitt lugn, icke bliva inblandad

Alma Sundqvist:

”Den goda jorden” och de kinesiska kvinnorna.

Om man i likhet med den som skriver dessa rader har hållt tillfälle att göra en — visserligen ganska kort — resa i Kina blir läsningen av Pearl Bucks bok »Den Goda Jorden» en återupplivning av erfarenheter och intryck från resan. De minutiöst odlade jordstyckena med sin hårt och oförtrutet arbetande befolkning av män, kvinnor och barn, halv-



Små allvarliga kinesbarn.

ens med sitt namn. Georgette organiserar och övervakar allt, lever febrilt och lyckligt, tystar ned all ro. I andra delen av det vidsträckt klostret roar sig Maeterlinck med att åka rullskridskor.

Georgette Leblancs önskan att i Paris få skapa en Théâtre Maeterlinck förverkligas icke, men iscensättningen av Fågel Blå, med vilken hon i stället skall företaga en turné, blir ödesdigrig för hennes framtid. Bland de barn, som hon övar in, befinner sig den unga flicka, dotter till en vinhandlare i Nizza, som under sju år kommer att bo i hennes hem för att år 1919 tränga henne ut därifrån och bli Maeterlincks lagvilda maka. Vad har då skett? Hur har allt blivit så förändrat? Georgette kan ej förklara det, ej reda ut det ens för sig själv. Sjuk och nedbruten, ekonomiskt ruinerad, står hon utanför den slutna porten. Genom arbete försöker hon åter knyta an vid livet. Hon skriver, ger konserter, håller föreläsningar. Och så har hon till sist, boende i en enslig fyr vid normandiska kusten, skrivit med sina minnen och försökt reda ut för sig själv och andra, vad som skett.

Att uppöslningen och skilsmässan måste komma, förstår man bättre genom att läsa mellan raderna än genom madame Georges egen utredningar. På ett ställe i sina Minnen berättar hon om de svårigheter, som uppstå därigenom att Maeterlinck absolut vill bo i Grasse och ej i Paris, varför hon alltså ständigt måste vara på resande fot. Maeterlinck är irriterad och orolig över hennes frånvaro, Georgette lider och fruktat, att deras kärlek står på spel. Hon säger: »Två varelser som älska varandra måste följa samma banor. Den som avlägsnar sig får alltid orätt, även om alla hennes förhållanden, hela hennes aktivitet blott går ut på att glorifiera den hemnavarande». Här skymtar man som på så många andra ställen den stora väsenskillnad, som gör det omöjligt för dessa båda människor att utan absolut självuppgivelse från den ena parten vandra samma väg.

nakna eller klädda i blått bomullstyg, templen med rökelse och offergåvor framför de groteska gudabilderna, de fromt värdade gravarna, risskålar, ästicker, de utsrjade kakorna, de utsvaltna tiggarna, all detta och mer till får i minnet nytt liv och fördjupade sammanhang genom förtärrarnas skildringskonst och gestaltungsformåga.

Framställningen av bokens kvinnofigurer träder i levande sammanhang med vad man såg och hörde angående de kinesiska kvinnornas levnadsförhållanden.

Det finns i Kina gott om »slavflickor», vilka vid tidig ålder av sina fattiga föräldrar mot kontant vederlag överlämnats till en ekonomiskt bättre situerad fa-

mor till söner är det enda som ger henne någon värdighet. Söner som kunna vidmakthålla kulturen av fädernas andar önskar sig varje kines. Att några av barnen bli flickor kan ej hjälpas. Välsedd är sällan deras ankomst till världen, men fattigt folk kan ju om nöden står för dörren sälja en dotter som slavflicka eller till bordallernas påpassliga mellanhänder.

Till hustruns lydnessplikt hör också enligt gammal hävd att utan knot finna sig i att mannen föret eller senare tar en annan kvinna i huset som »konkubin». Många män ta flere konkubiner och det är ingenting sällsynt att en konkubin såsom i boken tas från ett »Blommornas Hus», dit männen gå för att förlostas sig och få erotisk omväxling.

Urgamla seder och åskådningar ha givit den kinesiska kvinnan en underordnad och ofri ställning vilket naturligtvis icke hindrar att enskilda kvinnor kunnat skaffa sig stort personligt inflyande och vidsträckt makt.

Med tiden rör på sig även i Kina och de förhållanden som på ett så otomordentligt sätt skildras i »Den Goda Jor-



Gammal kinesiskvinna med förkrympta släp-fötter.

dens äro icke längre så fast förankrade. Det är icke endast fotbindningen som försvinner så att man numera icke ser annat än äldre kvinnor utrustade med de förkrympta »släp-fötter», vilka för i världens ansågos som insegt på en god uppfostran.

Den moderna kvinnörelsen har fått förtäste även i Kina och visar en livskraft som verkar förbluffande, när man tar i betraktande traditionens makt i detta land.

Aktenskapen börja mer och mer att ingås efter båda parternas eget val och månggiffet försvinner åtminstone bland de bildade klassernas yngre medlemmar. Skolor öppnas i allt större utsträckning för flickor såväl som för gossar. De kinesiska kvinnorna ha rätt att studera vid statens universitet och andra utbildningsanstalter och Kina kan uppvisa många dugliga och väl utbildade kvinnliga läkare, advokater, pedagoger o. s. v. och åtminstone en kvinnlig bankdirektör.

De moderna kinesiskorna sluta sig tillsammans i organisationer vilka arbeta på att omstötta den allmänna opinionen till förmån för önskvärda reformer, och i sitt offentliga framträdande utveckla de kine-



Den moderna kinesiskan: Advokaten Tsung Wain Yu.

siska kvinnorna en anmärkningsvärd våltalighet och slagkraftighet. Sport och dans börja även de kinesiska unga kvinnorna med normala fötter att idka med stort intresse och naturlig grace.

Sedan många år pågår en väldig omväxlingsprocess i Kina. »Det nya Kina» som håller på att uppbyggas ur kaos har att kämpa mot enorma svårigheter, men det kan också räkna med rika tillgångar och bland dessa intages ett föremåligt rum av den moderna kinesiska kvinnörelsen.

En protest mot ungdomens militarisering.

Nordiska lärars fredsförbund har skickat en skrivelse till Mr Arthur Henderson, Nedrustningskonferensens ordförande, med några allvarliga påminnelser i frågan om ungdomens militarisering.

Förbundet uttalar som sin övertygelse, att den unga generationen utsättes för en fartig militarisering genom militärbildning i skolorna, militärparader, militärt betonade filmföreställningar, besök på flottans fartyg; när det propageras för anslutning till privata militära organisations ungdomsavdelningar.

Förbundet uttalar sin tillfredsställelse med det konventionsförslag, som inom kommittén för moralisk avrustning framlagts i Genève, nämligen att regeringarna böra tillse att den fysiska fostran som ges i offentliga och privata skolor icke har karaktären av militär övning eller militär organisation av de unga.

I sitt svar på denna hänväsende säger den vänlige Mr Henderson att han med stort intresse mottagit skrivelsern och att det är honom i synnerhet kärt att uttrycka sitt instämmande i uppställningen att lärarutbildningsanstalterna böra göra särskilda ansträngningar att ge de unga lärarkandidaterna en sådan internationell inriktning och undervisning, som anbefalles i den första artikeln i konventionsförslaget. Om Nedrustningskonferensen bleve i stånd att åstadkomma allmän enighet på denna punkt skulle den enligt min åsikt, skriver Henderson ha utrettat något som vore av största betydelse för utvecklingen av Nationernas förbund och för mänsklighetens lycka och framsteg.

En av Tidevarvets läsare har sänt oss nedanstående aktuella rader:

Förmedlet gissel-stag, kom den, som döder var, till lj.  
Upp sprang den döde, röjde hemligheterna;  
Han blottade det ständliga, blod-drypan-de »Förbandet»;  
Hans sände äppel, och sjöng ut: »Vi, simpelt folk, vi mördas dagligt, lagligt, af det fina packet,  
Som, vrede-vanställt, förstår för mitt blod.  
Förthj jag ser, i deras rätta skepnad, blods-utgjutarne, de fromme djelarna, Ser, i en fosterländskt och älskt öfverhöjje, bedrägeriets och det från lycklets mördar-gröp.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA BANK

DEPOSITIONS. KAPITAL & SPARKASSERÄKNING mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Elsa Busck.

# Flickan som var i maskopi med djuren.

Av EUGENIE BESKOW.

Et ttt ung bondflock hade fått sitt första barn, en flicka. Hon fick i dopet de fina namnen Gunhilda Adolfin och hon trivdes och växte.

När flickan kommit över första året och började tulta omkring på upptäcktsfärderna begynte modern förundra sig över henne. Det var som om flickan hörde och såg sånt som en annan inte märkte — prasslet i gräset av en myras små fötter, en mariancykeligas mödosamma klättring uppåt ett grässtrå. Kryp inte större än ett knappsluhuvud ropade hon då-da, då, tog efter maskar och tusenfotingar och grät då modern en gång satte foten på en spindel. Och då en tordryvel kom brummande förbi hennes öron frågade hon vad han sade.

Mor Anna inlätto förskande flickans beteende. Aldrig hade hon själv behått tocken obryta, och det kunde väl aldrig vara bra för barnet att roa sig med sånt, tänkte hon. Hon köpte en stor vacker docka åt lillan, sydde en ljusblå klänning åt den och små nätt skor av en gammal handske och gladdade sig vid tanken på barnets glädje.

Gunhilda såg förvånad på dockan då modern räckte henne den, men strax därpå låg den bortslängd i gräset och hon stod på alla fyra och betraktade en snigel.

— Flickan är i maskopi med djuren, sade far Johannes. — Han hade själv sett en dag hur en hare sått hos henne på backen och bet på ett blad hon höll i handen. Då han kom närmare var den borta i blinken. Och en dag då han kom i stället stod flickan i spålan hos den vilde unghästen och klappade honom på nosen. Hästen stod som ett lamm. Kom Maj, som var litet vresig av sig, var tillamodet självt, då Gunhilda tafsade henne på benen, och katten spanar av förnöjelse då barnet kom dinglande med henne.



Då Gunhilda var omkring två år sått hon en solig sommardag ensam på ången, medan modern gick hit och dit i sysslorna, då och då kastande en blick på henne. Flickan hade fått en mjölkskål jämte sig och en smörgås i handen och hon pratade högt för sig själv där hon satt och gav till små utrop av förtjusning.

Mor Anna gick mot bönhuset då hon plössligt fick se något glittra till i gräset bredvid lillan. Hon sprang de få stegen tillbaka, med hjärtat bultande i skräck. — Med överkroppen lyft över mjölkskålens kant låg en huggorm och lapade i sig mjöken, medan Gunhilda intresserad tittade på och sträckte händerna mot hans glänsande, buktande kropp.

Anna ropade och räckte henne till sig, och ormen rann snabbt bort i gräset och försvann. Gunhilda hov upp ett hjärt-skärande skrik och slog och sparkade omkring sig då hon bars in i stugan. Anna fick i en hast av henne kläderna — ack-ack, var var barnet bitet? — Men inte så mycket som en prick syntes på den lilla vita kroppen.

Gunhildas skrik övergick i snyftningar och hon krängde och ville ut igen.

— Färligt! färligt! sade Anna och lyfte pekfingeret.

— Nej fallt, sade Gunhilda och ville prompt tillbaka till ången och leta efter huggormen. Så fort hon släpptes var hon på väg i det höga gräset.

Inte många dagar därefter kom en huggorm — säkerligen densamma — ringlande fram till stugtrappan, där lillan satt i solskenet och stampade med sina bara fötter. Hon skrek till i förtjusning då hon fick se ormen och klev ner för att möta honom.

Fadern vände sig om vid hennes utrop, lyfte i blinken en sten och dängde den med kraft mot ormens huvud. Det var ett säkert kast. Ormen låg med krossat huvud, medan stjärten ännu slingrade, blankt och glittrande.

Gunhilda stirrade med stora skrämda ögon på ormen, på fadern, utan att rätt begripa vad som hänt, kravlade sig ned för sistapetsteget och satte sig på huk hos ormen.

— Ont! sade hon ömkande och pekade på det krossade huvudet.

Fadern lyfte ormen på en käpp och slängde den i avfallsgrönan. Inte kunde han förklara för tösönnen varför en huggorm inte kan få leva. Det var inte att begripa att hon kunde vara glad åt tocken obryta.

Anna ojade sig, tog Gunhilda i knäet och talade på nytt med henne om ormars färlighet. — Flickan såg ju rakt ut som om hon blivit skrämd, varken grät eller skrek, bara stirrade stort. Då fadern kom i gömde hon sig för honom och stack händerna bakom ryggen då han tog efter henne. Det hjälpte inte att han lockade henne med karameller. Det var ju precis som om han hade gjort varken något ont. Det var inte utan att han var litet stött på henne. Och då hon en dag kom med en padda i förklädet ryckte han den hastigt ifrån henne och skrek barskt: Lek med din docka i stället för med tocken lort!

— Dagen därefter kom hon med en död mus i klänningsskidan. — Anna slängde full av avsky undan kadavret och gjorde sig hård mot lillans tår. — Nog kunde hon roa sig med sånt, som andra ungdomar roade sig med!

Det var inte nog med att hon roade sig med ohyran ute på backen, det hände att hon tog in både igelkottar och gränder i stugan. En kväll hittade Anna en padda i hennes säng. Och det var inte värt knipa något smädjur då hon såg på, man fick inte ens slå efter flagorna i fönstret.

— Det kan väl aldrig va nåt på tok med flickan? sade Johannes.



Något eget var det med henne, och än värre blev det när hon blev större.

När katten kattade och man måste göra av med tre av de fyra ungarna rådde man inte med att titta flickan i ögonen, då hon frågade efter kattungarna och

gick och letade och gnällde efter dem i kapp med kattan.

Och så kom då det där med kalven. Det var ingen mätta på flickans glädje åt kalven. Hon var inte att hålla från lågarna, knapp var hon ur sängen om morgnarna förrän hon var ute hos kalven, höll i stävån då han drack och 'omfattade' honom.

— Jag ska leka me'en var dag så länge jag lever, sade hon, och hon gav honom det grannaste namn hon kunde hitta på — Prins Silvergull.

Men illa var det att Prins Silvergull var en tjurkval, och han skulle inte 'släppas på'. Föräldrarna rådgörande bekymrade med varandra. För inget i världen kunde de säga åt flickan att kalven skulle slaktas, hon som inte ens visste var fläsk kom ifrån. En fick ta undan kalven i all hemlighet.

Och så hände det en morgon, då Gunhilda kom ut i lagårn, att kalven var försvunnen. Hon letade efter honom hela lagårn runt, letade på ången, frågade far och drängen, kom till mor med uppspärrade ögon — kalven är borta, mor... — Han kommer nog tillbaka, han har kanske sprungit till skogs, sade modern osäkert. — At nu din välling!

Gunhilda åt hastigt ett par skedblad av vällingen, som mor satt fram åt henne på bordet. Sen sprang hon ut. — Jag ska gå och ta rätt på Prins Silvergull, sade hon.

Modern såg inte efter vart hon gick.

*"Det är svårt att plössligt och oåterkalligen laga nåsåd av dem man länge levat samman med", säger*



JOHN GALSWORTHY

i förordet till

## På Forsytebörsern

fjärde bandet av Forsytesagan:

Fört. fortsätter: *"dessa anteckningar behövas enligt min mening verkligen som avslutning och avslutning av Forsytesagens kronika."*

Forsytesagens fyra delar förliggna i en ny och smakfull edition. Pr. hand: häft. 4:50, häft. klott. 6:50, halvfr. band 8:50.

Nu i alla boklädrol!



Ahlén & Söners Förlag  
Stockholm

Flickan var nu så stor och förständig, så en behövde inte för jämnna ha ögonen på henne.

Men klockan ett då modern satte middagsmaten på bordet fanns ingen Gunhilda tillstädes. Hon hade efter henne på backen, men fick inget svar. — Det led frampå eftermiddagen och hon var ännu inte hemkommen. Och Johannes gick i hemlighet och tittade åt brunnen, men locket låg ordentligt däröver. — I kvällningen gingo föräldrarna ut i skogen och letade, och det blev en underligt för dem där de gingo och tittade efter flickan mellan träden.

— Du skulle inte ha narrats för'nna, sade Johannes.

— Nej, jag skulle väl inte det, sade Anna.

De återvände först i gryningen, och utan att ha funnit henne.

När de kommo hem stod köksdörren på glänt, och de tyckte precis att de hade stängt den. Och på träsoffan i köket satt Gunhilda med armen om kattan.

— Prins Silvergull fanns inte i skogen, sade hon allvarigt.

Modern drog henne häftigt till sig. — Kära barn, var har du vatt och hur hittade du hem igen?

— Snurran gick med mig och letade efter Prins Silvergull, sade Gunhilda, men när inte Silvergull fanns i hela skogen och det blev mörkt, så sade Snurran att vi skulle lägga oss och sova en stund, och så låg vi oss och sov en stund under en gran, och sen gick vi hem. Snurran visste vägen.

Det var som Johannes sade, flickan var i maskopi med djuren.

Gunhilda kunde inte sluta att tänka på kalven, och en dag sade hon till mor: — Snurran är lessen jämt för hennes barn kommit bort, och kanske kalven och kattungarna är på samma ställe.

När mor inget svarade frågade hon far. Det var bra besynnerligt, att far och mor som visste allting, inte visste var Prins Silvergull fanns.

Hon gav sig i väg tillsammans med Snurran till närmaste grangården, som låg på andra sidan björkången. Där bodde Olivia, flickan som hon brukade gå och hälsa på ibland, nu då hon var stor. Hon hade ett svagt hopp om att Silvergull gått till Olivias kalv. För Olivia hade också sin egen kalv, som hon lekte med på sin egen äng. Men Silvergull fanns inte hos Olivias kalv.

Och av Olivia fick Gunhilda veta vad människor gör med kalvar. Och vad de gör med svin och vad de gör med kycklingar och med gamla höns som inte längre värper.

När hon kom hem igen höll hon munnen hårt ihop och såg på föräldrarna med stora förlärdade ögon. — Och när mor på kvällen satte fram stekt fläsk så ville hon inte äta det.

— Jag vet vad det är för nåt, sade hon, och jag vet vad vi gjort med Prins Silvergull. — Hon brast i gråt.

Efter den dagen fick en varken med lock eller pock en körtbill i flickan. Föräldrarna voro allvarigt bekymrade över henne. Aldrig hade de hört talas om någon som inte ville äta kött. Och de grundnade på nytt över om det kunde vara något på tok med henne.

Stuttigen gick Johannes för att rådgöra med skolläraren, som var en klok

## VÅRT GAMLA FRÅMST

då det gäller originella och trevliga presentartiklar är en borgen för att Ni hos oss skall finna en verklig trevlig

# JUL KLAPP

SÖRMANS  
REGERINGSGATAN 4  
HAMNGATAN 8

och lärd karl. Flickan skulle ju i alla fall börja skolan denna hösten.

Så och så är det, sade Johannes och berättade om flickans alla egenheter. Hur hon alltid hade varit i maskopi med djuren och hur hon nu inte längre ville äta kött. — Vad säger skolläraren härom? Om en behövs befärs att flickan blir underligt till sinnes?

— Flickan är tydligen en stor djurvin, sade skolläraren och hon har blivit vegetarian.

Eugenie Beskow.

## Kollektivhuset inför publiken.

Kollektivhusets idé i arkitekt Sven Markelius' och hans medhjälparens utformning har allmänt tagits upp och mött både intresse och kritik.

Anordningarna med gemensam matlagning och gemensam servering har vunnit mycken förtjuselse, dock under förutsättning att också här en viss handhållning bibehålls beträffande måltidstimmor och möjligheter att ta upp maten på det egna rummet etc. Det är ju också självklart. Denna del av förslaget förefaller vara så omedelbart tilltalande — och dessutom så pass väl prövad i olika kollektivplaneringar i andra länder, t. ex. Finland och Amerika — att man utan vidare med tacksamhet borde välkomna det Markeliuska kollektivet, när det blir byggt ut vid Tranebergområdet — kanske om ett par år?

Större meningsskiljaktigheter och motstånd vällar det framkastade förslaget om ett barninterrum om kollektivt. Från sambandet påpekar man betydelsen av att sambandet mellan föräldrar och barn upprätthållas, åtminstone genom att de är tillsammans morgnar och kvällar och nätter. Från likarhåll har framhållits faran av att skapa anstaltsbarn i onödan, faran för smitta, vidrät av den personliga kontakten med modern.

Genomet dessa synpunkter har arkitekt Markelius först och främst utstruktut ett hus med mening inte varit att tvångsskilja föräldrar och barn, men att möjligheten skall finnas för ett organiserat omhändertagande av barnen i de fall, där modern ändå inte har möjligheter att ta värd om det. Det är inte meningen att ersätta modern, när det gäller barnets värd och uppfostran men väl att ersätta de ofstast tillfredsställande anordningar, som nu få ersätta modern, säger arkitekt Markelius. Den första angelägenheten är alltså att omhändertaga barnen under den utarbetade moderns arbetsstid, på ett sätt som måste bättre motsvara föräldrarnas avsikter än eljest är möjligt.

Elsa Svartengren.

vattenspolas aldrig riset, var sig före eller efter kokningen, makaroner spolas icke heller, rätt kokade salt vattnet efter kokningen vara lika klart som när makaronerna lades i. Att den förkärtrade vitlöken används medel i de beta händerna visste vi inte heller.

Fru Thorsson berättade vidare att italienerna själva anse, att de bästa makaronerna tillverkas i en liten by på Sorrentohalvön och att, när man i Syd-Italien på de platta taken ser fat — stora, härliga gamla fajansfat, som skulle höra hemma på museum — rågade med tomaterna, så är detta italienernas speciella sätt att laga tomatpuré — solen sköter sedan om hela proceduren.

Lördagen den 17 december är den sista demonstrationen för denna gång. Men om fru Thorsson inifrån ett till hälften glövt löfte, att i januari — då färskas italienska produkter hunnit komma hit — åtaga sig ännu en demonstrationskurs är den ett hjärtligt rekommendera.

## Internationell mat.

Visst blev man lite överraskad när man fick en inbjudan från Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet att begå en demonstrationskurs i *internationell matlagning*. »Kvinnor och matlagning igen», tänker man — skulle vi inte intressera oss för något annat? Men så var det det där lilla ordet *internationell*.

Någon har sagt att en människas är aldrig så konservativ som när det gäller matvanor. Det kanske ändå har sin betydelse att man lär känna och uppskatta andra länders speciella maträtter och sammansättningar.

Och jag mindes plössligt hur min rekamrat en gång på en restaurang i Marselle strödde den överblivna rivna osten — som serverats till makaronerna på en särskild assiett — på sin smörgås, medan fransyskan vid bordet intill djuprodande anförtrodde sin kavaljer: Den där utlänningen är ost på smörgås! För henne var det måhända ett bevis på djupaste okultur. Men hos oss åter vi ju alla ostmörgås.

För endast ett par år sedan hände det då ett glasbruk i mellersta Sverige måste läggas ned, att en hel del arbetare kunde placeras vid en liknande industri i Holland. När vi efter ett halvår besökte

glasbruket och frågade hur det gick för dem som reste till Holland, svarades det att de flesta var tillbaka. De kunde icke förlika sig med måttaligheten!

Med de kommunikatorer vi nu har måste man alltså säga att ju förr även matlagningen blir internationell, desto bättre. Det kommer att öka sambandet folken emellan.

När nu Internationella Kvinnoförbundet lyckats få en så förtjusande och kunnig ciceron i de internationella kulinariska labyrinterna som fru *Elena Thorsson*, maka till sekreteraren vid Internationella arbetsbyrå i Genève, var det därför med glädje och tacksamhet ett 40-tal damer mött upp på Sandströmska skolans skolkök vid Karlavägen i Stockholm.

Fru Thorsson, född ryska, uppföstrad i Italien och numera bosatt i Genève — där hennes gästria hus, enligt entusiastiska vänners utsgo, står redo att mottaga gäster vilken tid som helst på dygnet — började sin demonstration med en mängd ris- och makaronrätter: Risotto, Ris à la Milanaise, m. fl. samt tomaträtter: tomatås, tomatosoppa, som serveras med litet sur rågkåse i värst talrik, »men det är ju mera ryska förfärd, och så på begäran: Pizza à la Napolitaine.

Vidare fick man lära sig att i Italien

Italiensk spaghetti samt Italiensk tomatpuré i burkar om 25 och 50 öre.

Torkade bananer, Dadlar i lös vikt, pr. kg. 1:60.

J. F. Broms och Son  
15 Norrlandsgatan 15, Stockholm  
Tel. 34 52, Nerr 50 99.

»*Hon har ett utomordentligt säkert handlag, kompositionen byggs upp med en självfallen lätthet och klarhet som emellanåt verkar förbluffande.*»  
Martin Rogberg i Sv. D.

»*Ett förtäringssamma bland våra förtäringarna... en novellers måförrinn.*»  
Upsala.  
Häft. 4:50; inb. 6:—

NORSTEDTS

NORSTEDTS



Med hänsyn till de fall, då mödrarna ha kvällen- eller nattarbete — sådana fall förekomma ju ofta i yrken som telefon- och telegrafist, teater- och tidnings- verksamhet, restaurangarbete m. m. — ha vi ansett som en självklar sak, att kollektivitet måste ha möjlighet att ordna även barnens nattövervakning på ett betydande och ej dyrbart sätt. Informationsform har därför diskuterats som en av våra alternativa utgångspunkter vid utredningen.

De psykologiska synpunkterna understrykas av fru Alva Myrdal, en av medlemmarna i den »kommitté», som gemensamt utarbetat de diskuterade förslagen. Ensambara behov kamrater, föräldrarna måste någon gång kunna känna sig fria och samtidigt fullt trygga för sina barn, allt förderat som den gemensamma värden kan ge.

Otvivelaktigt. Men detta behöver inte innebära att barnen hela dygnet är överlämnade till andras vård, med modern endast som en tillfällig besökare eller tillfälligt försäkring. Att det för många är en stor förlust att någon gång kunna lämna barnen borta, är uppenbart. Men för det dagliga livet får nog modern ta en del även av de praktiska omsorgen för barnet på sig om hon skall kunna erhålla och bibehålla det inflytande och den intima samhörighet med barnet utan vilka förhållandet dem emellan blir berövat sin egentliga mening.

# Den svenska läkarkåren...

(Forts. fr. sid. 1.)  
Serien Vetenskap och bildning — Konstli- vets gåtor.

Men hur det är, böcker äro fina och dyra. De komma knappast samhällets bredare lager till del. Den frågan har uppstått i alla länder hur denna brist skulle kunna avhjälpas. Man har tvenne huvudvägar på sig. Den ena är att utge populärvetenskapliga billiga publikationer som genom sitt spridningssätt kunna nå den stora allmänheten. Den andra vägen som egentligen endast är framkomlig inom större samhällen är upprättandet av rådrägningsbyråer. Man kan med fördel och här i många länder kombinera båda vägarna.

Här är det i vårt land? Den första förutsättningen är läkarnes intresse och ansvarskänsla och dessutom nödvändiga kunskaper. Man måste då med vemod konstatera att hos oss få de unga läkarna ingalunda den kunskap och utbildning jävt i sexualvetenskapen, som är en nödvändig förutsättning för deras sociala gärning. De unga ha själva på sina

håll omvittnat detta behov. Ha deras lärare varit lyhörda därifrån? Jag tror man måste besvara denna fråga med nej, ehuru naturligtvis lysande undantag finnas.

De sista åren ha sett en rad av vetenskapligt vederhäftiga upplysningsböcker i bokens form för den bildade allmänheten utkomma. Men till folkets djupa led har man i regel ej vänt sig.

Med en viss tillfredsställelse måste man därför hälsa det initiativ som för någon månad sen togs av en del yngre läkare av Claré-typ i och med utgivandet av Populär tidskrift för sexuell upplysning. Jag har i denna tidning haft tillfälle att ge uttryck för min anslutning till tanken men reservation för vissa detaljer i utförandet. Tidskriften ifråga distribuerades genom Pressbyrån, som har monopol på försäljning av tidningar och litteratur å tag och inom Järnvägarnes områden samt även i regel ombesörjer distribution till cigarraffärer och har dessutom omkring 400 kiosker på olika

platser i landet. När det andra häftet just var färdigtryckt som meddelande från pressbyrån att tidskriften ej längre fick distribueras genom den.

Vad ligger bakom? Järnvägstyrelsen hade blivit tveksam och i överensstämmelse med oktrojen skall saken hänslutas till Publicistklubbens styrelse, som utan varje motivering förklarade tidskriften olämplig att säljas å tag eller järnvägsområde. Pressbyråns utsträckt förbud till alla andra försäljningslokaler. Alltså ett effektivt sätt att strypa det fria ordets gång till de breda lagren. I bokhandeln får den ju säljas, eftersom den ej anmänts till åtal.

Ar nu Publicistklubbens styrelse och pressbyråns verkliga kompetenta till denna domsak. Man kan ej fria sig från misstanken att de åtminstone under hand rådfört sig med några medicinska auktoriteter och i full överensstämmelse med den strutsolitik som av svenska läkarkåren bedrivs i sexualundervisning, preventiv- och abortfrågan, kan man gott tro att den ej heller på denna punkt känner sitt ansvar. Visst kan man anmärka mot ett och annat i publikationerna. Men författarna äro unga och entusiastiska och sakna erfarenhet. Giv dem kritik och hjälp dem i arbetet, men lönmörda icke.

Till slut några ord om upplysningsbyråerna. Ansvarsmedvetna sociala arbetare och läkare ha världen runt upprättat sådana. Här i landet ha de mest blygsamma försök strandat på — vad jag lugnt kan omvittna — läkarnes motstånd.

Med hjälp av några intresserade kolleger försökte jag för sju år sen starta Tidevarvets rådrägningsbyrå för föräldrar enligt ett program som nu överallt tillämpas vid kulturlärnernas upplysningsbyråer i sexuella frågor. Det uppstod snart svårighet med det nödvändiga ekonomiska underlaget, liksom svårighet att få till stånd samarbetet med sociala institutioner som tuberkulosbyråer, sinnessjukhus, fattigvärdens representer, överallt sålunda där niden på detta område är skriande. Byrån måste därför nedläggas. Motståndet kom från läkarna under en eller annan förevändning. Och trots att Stockholms stadsfullmäktige har en socialdemokratisk majoritet och trots att motion väckts om upprättandet av en



# Vill Ni varje vecka ha en översikt över världens händelser?

Prenumerera på **Tidevarvet**

för 1933!

Pris för helår kr. 6.—  
Halvår kr. 3:25

Postgironummer **1554.**

kommunal byrå och uppdrag givits vissa i kommunens tjänst stående läkare att i utlandet studera denna fråga, har intet åtgjorts. Professor Forssner är död och med honom gick intresset för dessa frågor i graven. Men det hämnar sig att sabotera varje årligt försök. Kunskap kan ej i längden undertryckas men den kan förvanskas.

*Ada Nilsson*

# Vigbyholms skolan.

Det var en sann förlustelse att få närvara vid Vigbyholmskolans glada och duktigt arbete präglade avslutningsfest på söndagskvällen.

Vigbyholmskolan, som ligger en halvtimmes järnvägsfärd utanför Stockholm, hör till de allra yngsta bland våra fria skolor. Den är öppen för både gossar och flickor, en internatskola med fria arbetsmetoder, små klasser, stort utrymme för praktiskt arbete och självständigt initiativ, allt enligt linjer, som vid ett tidigare tillfälle i korthet berörts i Tidevarvet av skolans rektor, Per Sundberg.

Den utomstående, som helt nöjesstygtnar sig vid festligheter och avslutningar, kan ju bedöma skolan endast efter det omedelbara intryck av trevnad, värme och glad kamratlighet, vari den uppenbarar sitt väsen och efter de synliga arbetsresultat som visas i form av teckningar, handarbeten och slöjdar av olika slag på utställningen upp i det nya elevhemmet. Det samlade intrycket

av allt detta blir helt betagande. Arbetglädje, mångsidighet och uppfattningsrikedom kommer en till mötes från vardera färgstrålande, teckningsbehållande vägg, från de trots enkla resurser mycket vackra och roliga tablåerna vid uppförandet av avslutningsfestens drömspel och atmosfären av hemtrevnad kan till och med förmidla den känsla av främlingsskap, som en ungkarl väl annars alltid måste känna när det myllrar så mycket barn — ivrigt samtalande — i trappor och förtugur ut man knappt får rum själv.

En av rektor Sundbergs bärande idéer är att ge det praktiska arbetet, skapandet med händer och ögon och fantasi, en stor plats i skolarbetet. Bland de utställda sakerna, som ger en riktigt rörande sammanfattning av en hel termins ihärdigt knogande, finns både gramofon, radioapparat, lampor och ljusstakar, hyllor, skåp, dokumentskrin och skrivbordspappetter, men det är också en rikhaltig samling textilier av olika slag, kuddar, mattor, babykläder, allt vävt och sytt av både flickor och pojkar. En virkad kudde har en ung man i pullover och sportkläder till mistare och han förklarar själv sakkunnigt sina metoder.

Teckningsutställningen är intressant med den nästan ofroliga rikedom på fantas och temperament som den avslöjar. Från små julkort i utsökt utförande till humoristiska, naiva, konstnärliga målningar med olika motiv. Det är synd att de överdådigt valda färgerna inte kan återges så som de smekte ögat på utställningen nere i matsalen. Materialet bjuder på många överraskningar i uppfattning, idéer och utförande.

Vigbyholmskolan vill inte isolera sig från bebyggarna i den trakt där den är belägen, utan inbjuder grannskapet till föredrag och teaterföreläsningar, när det lämpar sig. Denna kväll är det proppfullt i salen, där man framställer levande charader med musik och vackra hemmagjord dekoratorer. Småpojkar sköter ljuset, rymden, ridan och litet större elever uppträder på scenen, där alla sju akterna måste bisseras, innan publiken fått sitt lystmäte.

Landskapet utanför, som inspirerat några av de roliga teckningarna därinne, är fulländat i männenskt, med lasta vita väggar, mjuka träd och kultar och frisk luft. Vigbyholmskolans elevs tycks verkligen ha utvalt en skön lott. Casan.

# V I S T Å T I L L T J Ä N S T

## ARMATUR och RADIO

### VAR?

skall man köpa bra och billig ARMATUR och RADIOAPPARATER. Armkröner från kr. 25 till högre priser. Fotoavdelning DAHLGREN'S ELEKTRISKA Hornsgatan 49. Götgatan 82, j. d. 52.

## BABYUTSTYRSLAR

### BABYS BOD

Grevtregatan 9, STOCKHOLM Tel. O. 1860. Specialaffär för Babyutstyr och Småbarnskläder.

## BAGERI

Pröva våra härliga Grahamskorper och vårt goda Kaffebröd, specialitet Saffransbröd, samt våra goda ettres skorper. **Elsas Bageri** Dobelsgatan, 15. Tel. N. 15431. Filial: Malmskillnadsgatan 41, Tel. 133 05.

## BOKBINDERI

ELLA WITT-NORDGREN **BOKBINDERI** Hantverkargatan 44, 1 tr., Stockholm. Kh. 87 31. Rekommenderas för Biblioteks- & Privatband. Lektioner meddelas. Begår prospekt.

## Schäufeldts Efters Bosättningsaffär

Inneh. Bo Børmeister 9 Lilla Nygatan (Spårväghållplats: Käbbriinken) - Telefon N. 145 29 Rekommenderas sitt väl sorterade lager av GLAS, KERAMIK, PORSLIN och BOSÄTTNINGSPARTIKLAR

## DÄMFRISERING

**f. d. Sundins Dämfriserings** T. 38. 332 99, *Edna Bloom*, Götg. 18, 1 tr. *Fernand* och *Ellen* på gata. *Karna* av *Idag* och *kväll* här, *Arvad* och *Idag*, *Idag* och *Idag* arbete. *Spca*, *Melmas* och *Ellen* här- och *Arvad* och *Idag*. *Arvad*, *Idag* och *Idag*. *Arvad*, *Idag* och *Idag*. *Arvad*, *Idag* och *Idag*.

## KINESISKA MAGASINET

**Äkta Kinesiskt Thé** från eget plantage. KINESISK SHANTUNG **KINESISKA MAGASINET** (Rylanders) Etabl. 1883. Jungfrug. 29, Stockholm.

## KLÄDESMAGASIN

**Klädesmagasinet å Söder.** 40 Götgatan (hörnet av Högborgsgatan) SKINNIMITATIONER i ett 40-tal moderna variationer. KAPPTYGER - KLÄDNINGSTYGER

## KOP DE VANFORAS ARBETEN

GYNNNA DE VANFORAS FÖRSÄLJNINGSCENTRAL Beridarebang. 23, B. Sthlm. Tel. 35 16. *Försäljning av vanforas arbeten: Vävvarer, stickade varor av alla slag, klänningar, tunnkläder, handskar, tröjor och förkläden, lampor, lampskärmar, leksaker m. m. Beställningar motfås.* HJALP DE VANFORA TILL SJÄLVHJÄLP!

*Lucks paffe special*

## MASSAGE och SJUKGYMNASTIK

**Massage och sjukgymnastik.** O. A. STRÖMBERG. Ex. från Kjelbergs Institut. Mästarsamuelsgatan 24, 1 tr., Stockholm. Tel. 65 09.

## MUSIKLEKTIONER

**Piano-** Orgel- och Sånglektioner givas åt nybörjare och något försökna. Examinera lärarna. Upplandsg. 70. V. 392 49.

## MOBELPOLITYR

**Lundahls Möbelolja** Svensk vare är ett utmärkt renoeringsmedel för bomade, polerade och lackerade möbler, golv, korkmattor etc. Beställningar motfås på hemliga möbler. Återställer dem i sitt nybörjande skick. Efter användning av oljan är möblerna spragrade. LUNDAHL'S TRÄS. PÅRBEI. Mälarsjöden. Tel. Mälarsjöden 666. Nedering: Klotungatan 24, Stockholm. Tel. 123 99.

## PARFYMAFFÄR

**RIK SORTERING AV** Parfumer, Tvålar, Kammar och Borstar hos **B. Svenssons Parfymaffär** (f. d. Hylins.) Regeringsg. 11. N. 64 69

## PENSIONAT

**Pensionat Cosy,** Mästarsamuelsgat. 9, 1½. Tel. N. 310 05. Förstkl., tysta rum med eller utan pens. Varmt och kallt vatten i alla rum.

## SJUKHEM

**Sjuk- och Konvalescenthem** STUREHEMMET Stureparken 7, Tel. 182 79. *Wendela Heiman, Dipl. Rödakorssyster.*

## SKOLKURSER

**Individuell undervisning för klens barn. Förenklade skolkurser.** Kursen lämpar sig för elever, som ha svårigheter att följa med i större klasser. **Linda Öbergs Eft., Skolkurser** Grundade 1914. Tel. V. 394 72.

## SPRÅKSKOLA

**Brettners Språkskola** Karlavägen 22, 1 tr. Tel. (1)114 45. Privatkurser i Latin, Tyska, Engelska, Svenska, Matematik. Mottagn. 11-12 f. m.

## TANDTEKNIKERKURS

**Tandteknikerkurs** Ged. utbildn. i guld- och kautschukarb. Mångårig erf. E. Landau, Valhallavägen 112, Stockholm. Tel. Norr 195 21.

## TAPETSERARE o. DEKORATÖR

**ANTON PETERSON** Mäster Samuelsgatan 40, 1. T. N. 184 19. FATÖLJER - SOFFOR - OTTOMANER Beställningar och renoveringar utföras till humana priser o. garanti för gott arbete.

## REKLAMKONSTSKOLA

**Utbildning** för reklamens yrken samt **MODETECKNING** erhalles vid **REKLAMKONSTSKOLAN** Telefon: O. 35 60. Sibellegatan 3.

## TENN

**Linders Eft.** Specialaffär i svensk **TENN** SIBYLLEGATAN 29

## TEXTILIER

**Ateljé ÅSA-CARINA** Jakobsbergsgatan 9, 4 tr. (invid Biblioteksgatan) Tel. (1) 192 64 Svenska handvävd Dräkttyger. Moderna möbelytger.

## TVÄTTANSTALT

**WIENER TVÄTTANSTALT A.B.** Ulvsunda. Tel. 618. TVÄTT - MÅNGLUND STRYKNING - GÅRDINER Hämtning dagligen.

## UR och OPTIK

**Fryd Edert hem** med ett ur från urmakare **J. Wahlgren** URMAKERI & OPTIK Högsgatan 1 invid Södermalmstorg.

## General von Schleicher.

(Forts. fr. sid. 1).

andra gången begärde hela makten — och för andra gången fick nej. Lättad återvände han till Bruna Huset och sin propagandaverksamhet, åt vilken han kanske ännu någon tid kan ägna sig utan att helt uppe de gamla illusionerna.

Några dagar olidig spänning följde. Rykten gingo, att Papen trots allt skulle återvända. Till sist, efter mycket tvekan, övertog Schleicher själv rikskanslersposten.

### Vad kan man vänta av Schleicher?

Faktum är ju, att en parlamentarisk regering för närvarande inte har kunnat komma till stånd. Folket är så splittrat, att ingen som helst majoritet kunnat bildas, varken till höger, till vänster eller i mitten. Enighet har endast kunnat uppstå, då det gällt rena negationen, inte i och för något positivt arbete. Ett slags presidialregering — d. v. s. en regering, som huvudsakligen stöder sig på presidentens förtroende och i bästa fall tolereras av riksdagen, i sämsta fall ignoreras — är således i närvarande stund ett nödvändigt ont. Man kan från demokratisk ståndpunkt inte bekläma en presidialregering, enbart därför att den är en presidialregering. Men vad som i möjligaste mån måste förhindras är, att en dylik regering, överskridande sin provisoriska karaktär, begagnar sig av en folkets övergående omtyckthet för att vidtaga definitiva omändringar av statsstyret. Det var Papens och Gayls avsikt att jämna vägen för monarkin. Båda dessa herrar äro nu ur spelet, Schleicher är bliven rikskansler. Fins det orsak att vänta något bättre av honom?

Redan sedan flera år tillbaka har Schleichers namn nämnts vid alla viktiga politiska avgöranden, han har varit den hemlighetsfulla mannen i bakgrunden, mannen med det stora inflytandet, Hindenburgs personlige vän och rådgivare. En nära nog mytologisk personlighet, om

## TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.  
REDAKTION:  
Telefon N. 48 42. Mottagningstid  
10—12.

EXPEDITION:  
Telefon N. 48 42.  
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4  
e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:  
För helår kr. 6.—, halvår kr. 3; 25,  
kvartal kr. 1; 75. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:  
1 text 25 öre per millimeter.

**kooperativas  
EVE margarin  
à 1:10 kg  
gör dryg slant  
och decem-  
bergglad fru**

vilken talrika rykten cirkulerat, utan att man någonsin fått ett klart begrepp om räckvidden av hans makt. Det lär ha varit han, som gjorde Brüning till rikskansler — och som sedan störtade honom. I varje fall torde Papen haft honom att tacka för sitt kanslerskap. I regeringen Papen beklädde Schleicher för första gången en mera framträdande officiell post, försvarsminister. Men det ansågs, att han var mycket mer än blott försvarsminister, att han var kabinetts egentliga själ.

### "Människorna måste få äta sig mätta —"

Nu frågar man sig: om Schleicher stod för kabinettet Papen, vad finns det då för orsak att hoppas någonting av en regering under hans officiella ledarskap? Likväl följer man i demokratiska och delvis t. o. m. i socialdemokratiska kretsar vissa förhoppningar vid Schleicher. Han säges ha ändrat ståndpunkt på sista tiden. Han lär inte sakna förståelse för de sociala problemen och lär avvisa författningsexperiment. För denna uppfattning har man inga exakta belegg — här, liksom vid andra tillfällen, endast påstådda uttalanden av den hemlighetsfulla generalen att hålla sig till. — Han lär ha sagt, att »det vore omöjligt att påtvinga folket en ny författning och för närvarande föreläge ingen som helst nödvändighet att ta itu med dylika reformer». Och vidare att »först och främst måste människorna kunna äta sig mätta, det vore huvudsaken just nu».

Det är emellertid sannolikt, att dessa uttalanden inte äro påhittade. I motsats till Hugenberg-reaktionärerna, som äro totalt blinda för tiden och endast äberopa sig på Gud Fader, ser den nytkre och saklige generalen, vad som försigår inom folket och räknar med den växande radikaliserings som en allvarlig faktor. Bröd och skådespel är bra för folket, men brödet är det viktigaste. På tal om trafikstrejken i Berlin, lär Schleicher ha yttrat: då det vid detta tillfälle visade sig omöjligt att mot befolkningens opposition upprätthålla trafiken — hur skulle då staten kunna värja sig mot en generalstrejk? Vid trafikstrejken gingo kommunister och nazister ihop — utvecklingen skulle kunna gå därhän, att denna gemenskap stabiliserades — och mot en sådan folkrorelse skulle riksvärnets alla bajonetter vara maktlösa.

### — och revolutionen förhindras.

I våras befann sig Hitlerfloden ännu oavtlättligt växande. Schleicher ville leda denna flod i lugnare banor, vinna Hitler åt staten. Brüning, som inte ansågs vara rätt mannen här till, fick vilka för Papen. Papen lyckades ännu sämre. Nu är Hitler själv bliven en närapå löjlig figur, som inte längre behöves tas riktigt på allvar. Men de ytterligt radikaliserade element, som ännu stå kvar under hakkorstanan, måste fortfarande tas på allvar, och liksom kommunisterna. En revolution måste förhindras, därför måste folket få bröd.

Hall Schleicher verkligen hyser dessa åsikter, som tillskrivas honom, kan man möjligtvis räkna med en viss förbättring av det nuvarande, tröstlösa läget, med en viss avspänning i den laddade atmosfären. Man kan också eventuellt räkna med, att riksdagen tolererar den nya regeringen. Hitler har visserligen utlovat skarp opposition, men också hans interna maktställning inom partiet företalar ett svikta, och de mera insiktsfulla nazisterna — i synnerhet gruppen kring Strasser — tyder inse, att ingenting skulle skada partiet mera än nyval.

## Kampen för en livsaskådning.

(Forts. fr. sid. 1.)

gets risker, nej till framställningen av kollektivismen som alldets förbigår de oerhörda möjligheterna till den enskildes berikande genom gemenskap o. s. v. Men när man slutat boken stannar man inför det intressanta porträtt man fått av en vit man, en modern svensk man. I stället för fackmannen som behåller sitt lilla överskådliga område möta vi nu mannen med viljan att ompanna alla fack och årelystnaden att veta hur långt man är hunden i alla laboratorier och observatorier i världen. Absorptionsförmågan är högt övad och definitionsförmågan likaså. Löisaren har varit med på en stor orienteringsfärd och säger till slut ändå: vad det är mycket som icke kommit med: hela den tysta värld som ligger utom och oäktnomlig för de vetenskapliga metoderna. Det är kanske oerhörd påstridigt men jag kan inte hjälpa att jag värjer mig mot denna bundenhet vid vetenskapen hos en människa vars patos är frihet. Världen har uppstått ur en gasnubbel, säger vetenskapen, ja, så får jag uppges tror på Skaparen. En professor i Wien har upptäckt Das Es, ett vilt och rätt och elakt stumt väsen nere i vårt väsens kärle. Frå jag då inte tror mina egna erfarenheters vittnesbörd om människan? Kausalitetslagens upptäckt tvingar mig att bli determinist till dess en fysiker upptäcker att denna lag icke har någon absolut giltighet, och så ger mig rätt att åter ha en fri vilja. Om det är förmelet att vid skapandet av en livsaskådning ge min personliga erfarenhetsskörd ur livet och mina egna inre religiösa erfarenheter vitt-

### Men det är riksvärnet som sitter vid makten.

Men oaktat detta får man naturligtvis inte förbise, att Schleicher, ehuru insiktsfullare och modernare än de gamla reaktionärerna, själv är reaktionär. Man får framför allt inte glömma, att han är general. Riksvärnet har blivit till en stat i staten i den tyska republiken — redan omedelbart efter revolutionen och i synnerhet sedan Hindenburg blivit president. Schleicher har aldrig varit riksvärnets militära chef, men han har varit och är dess egentliga representant. Då han nu blir kansler, övertar riksvärnet ledningen i Tyskland. En generalfältmarskalk som president, en general som kansler — republiken har förvandlats till en militärstat. »Den sociale generalen» — så benämnes Schleicher, en smula ironiskt, men inte utan sympati, i demokratiska tidningsartiklar — kommer kanske att ge folket bröd, men i så fall kommer han att ta betalt för det. Han kommer kanske inte att påtvinga Tyskland någon monark, men säkerligen en värnplikt. En officer må ha aldrig så goda sociala insikter, sitt yrke kan han inte förneka.

Helge Heerberger.

Elin Wägnér.

## Svenska Kvinnors Vänsterförbunds Centralstyrelsemöte

äger rum söndagen den 8 januari 1933  
å Årsta, Smålandsgatan 20, Stockholm.

nesgiltighet bredvid de resultat som kommit forskningen till del så tror jag i alla fall att det är det enda sättet att få någon åskådning alls att leva efter.

Atmstone om jag är så skapt att jag inte kan förmå mig till att lämna lösningen av alla problem över till nästa generation, så som Sten Selander gör det på sista sidan. Till den uppgiften behövas väl alla människor som äro i ett levande och verksam skede i detta nu, och där finns det ingen verklig intressomotsats mellan generationerna. Att vi alla äro djupt engagerade i nästa generations öde, behöver man inte tala om för Selander, det vet man sedan man läst hans dikter.

Selander anser att världskriget gett dödsstöten åt utvecklingsläran, Gunnar Beskow som är geolog och räknar med årmiljoner kan inte tillmätta kriget så stor betydelse. Han skiljer på två slag av utveckling, den biologiska, genom vilken människans linje långsamt stigit genom årmiljoner upp till ett högre och rikare psykiskt liv och den kulturella som går språngartat fort genom att geniernas landvinningar kunna göras tillgängliga för det vilka biologiskt stå på ett lägre stadium.

Men han kan därför också tänka på möjligheten av en kulturkatastrof för mänskligheten. Människan har nått dit hon nått genom en ständig anpassningsduglighet och mod att bryta sig i nya livsformer. Från den huvudlinje i utvecklingen som människan följt har ständigt andra arter skilt ut sig, som specialiserat sig och fullkommat sig men samtidigt förlorat sin anpassningsduglighet, och därför måst gå under eller stå kvar på ett lägre stadium. Det är allsidighet och en viss positiv primitivitet som gjort människans höga utveckling möjlig. Förlora vi vår anpassningsförmåga — och lekmannen som ser vilken kamp och kramp det är att komma ut ur nationalismens och militarismens odugliga livsformer drar genast sina snabba slutsatser — så kan det råka gå oss som det gått många utvecklade djurarter i gångna tider.

Den inplacering av människan i livets stora utvecklingskedja och av vårt nu i årmiljonernas långa lopp som Beskow försöker, ger ständigt nya givande belysningar åt dagens problem, t. ex. uppfostrans, demokratiens. Även Beskow gör de stora svepen, och även han som Selander lämnat den religion, de gudsbegrepp som traditionen förmedlat, men han har fått syn på »den hemlighetsfulla ändamålsenlighets princip i det stora skeendet, och den ger mitt i all villkorlighet och relativitet en fast ledtråd genom världarnas vimmel.

Är här någon typisk skillnad mellan generationen som föddes i slutet på förra århundradet och den som helt tillhör det nya? Svårt att säga och det gör också detsamma.

Det är nog att man med behållning kan följa dessa olika moderna svenskar i deras kamp med kunskapsstoffet för en livsaskådning.



## Råd och Rön

ANTIKVITETER

### ANTIKBODEN

MASTERSAMUELSGATAN 12  
Tel. 192 27  
ANTIKVITETER, KONSTSAKER.

ANTIKVARIAT

### G. RÖNNELL

Internationellt Antikvariat.  
In- och utländsk speciallitteratur.  
Kataloger på begär.  
Sibyllengan 19 (invid Ostermalmsgöran)  
Tel. O. 401 63.

GLASMÄSTERI

### Jilborns Glasmästari & Ramaffär

Kammakaregatan 27, Stockholm.  
Tel. 61 62, (10) 61 62. Efter aftärdstid:  
Tel. Vasa 155 45.  
Utför alla slag av  
Glasmästari, insamningar, speglar, omjör-  
gyltningar.  
Reelit och billigt arbete garanteras!

GRAMMOFONSKIVOR

### Harmoni i hemmet . . .

Man talar ofta om harmoni i hemmet. Enklaste sättet att nå det målet är givetvis — att köpa hemmets grammofoonplattor hos Harmoni.  
Största sortering. Alla nyheter. Lyssna utan köptving i våra bekväma spelhytter.  
HARMONI — Birger Jarlsgratan 1  
Ny regim! Tel. (1) 1132 80.

KORGMOBLER

### Kvalitetstutörda Korgmöbler

köper Ni absolut fördelaktigast  
direkt från tillverkaren.  
KORGMOBELFABRIKEN  
Enskede. Tel. Enskede 20 13

PLATSBYTESFORMEDLING

### Förmedlingsbyrån för platsbyte

A. SUTTHOFF.  
Karlaplan 1, n. b. Tel. Ost. (6) 283 37.  
Öppen: alla vardagar (utom Måndagar)  
½ 12—½ 6. Lördagar till ½ 5.

PÅLSATELJEN

### PÅLSATELJÉ

N. G. MÖRK  
Folkungagatan 49  
(2:a huset från Östgataplanen)

Tel. Sö. 40 04 (40) 40 04.

Beställningar och reparationer utföras till yttre låga priser.

Förskäpstatigt arbete garanteras.



TRIKÅAFFÄR

### STOR SORTERING av GARN och SILKE

till stickning och virkning, finnes i  
AKERMANS TRIKÅAFFÄR  
Tel. V. (3) 120 95. S:t Eriksplan 17

### Originella Julgåvor!

Vackra  
Handarbetade  
Hel-linnedukar  
Karaktärs-Dockor  
Konstnärligt utförande.  
Facila priser.  
Agenter antagas.

### KALMA Hem- & Konstslöjd

Regering-gatan 45 } 2 tr. { Hästsko-  
Hamngatan 22 } Hiss C { palatset.  
Telefon: Norr 312. STOCKHOLM

Stockholm 1932

Zetterlund &amp; Theanders Boktryckeri A.-B.